СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН УЛАМ ЭРШЭДЭГ ЛЭ!

■ Гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа болзорhоо урид дүүргэхэ. ■ *Ургаса хуряалгаяа хурдадхажа, намарай паар ехээр хахалха.* ■ Адууhа малаа атарлуулжа, Эхэ орондоо мяха, hү худалдаха түсэбөө бэелүүлхэ.

ПАРТИЙНА БҮЛЭГ ХУРЯАЛГЫН ҮЕДЭ

Колхоз болон совхозуудай полинууд дээрэhээ баяртай мэдээсэлнүүд таhалгаряагүй абтажа байна. Ургасаяа богонихон болзор соо эрхим hайн шанартайгаар хуряажа абаад, Эхэ оронойнгоо мангандала ороо hо таряа ехээр үргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй далайсань үдэрhөө үдэртэ үргэдэнэ. Трактор, комбайнуудай хүнхинөөн, ороо hо таряа тээhэн автомашинануудай инишэ тиишээ hүндэлөөн шэнээр hүнигүй үргэлжэлhөөр. Тамшаалта «унаhан малгайгаа» абажа абда сүлөө байхагүй.

Мүрысөөн өөрын хуули заршамтай юм. Гээгдээ hаа — оhолхошь, гарза хохидолдо орохош, хэрээ хухархаш. Тиимэhээ комбайнай агрегат бүхэн, звено, бригада бүхэн, механизатор бүхэн өөрэйнгөө нормо үлүүлэн дүүргэхые оролдоно. Энээнэй ашаар таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга урагшатайгаар ябана. Гүрэндэ ороо hо худалдахаар абаhан уялгаяа дүүргэhэн ажахынуудай тоо үдэр бүри олошорно. Үйлэдбэриин управленинүүд соhоо Хяагтын, Улаан-Үдын, Түнхэнэй управленинүүд түрүүлжэ ябанхай.

Энэ арюун hайхан хэрэгүүдтэ колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, бүхы таряашадай шэн габьяата ажал, үнэн зүрхэнэй ехэл оролдолго, эршэтэ зоригжол тодоор харагдана. Таряа хуряалгын, гүрэндэ тушаалгын үедэ ажалтануудые үүсхэгшэ, эмхидхэгшэ хүсэниинь, ажалшадые зоригжуулагшань партийна организацинууд мүн байhанаа тодорхойгоор элишэлбэ. Олохон колхоз болон совхозуудай партийна организацинууд хүдэлмэрэе зүбөөр эмхидхэжэ шадаа. Тэдэнэр үзэл суртаалай, ойлгууламжын, соёл болбосоролой хүдэлмэриин али олон түрэл зэбсэгүүдые шадамараар, ехэтэйгээр хэрэглэhэн байна. Эдэ зэбсэгүүдые оншотойгоор, үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор яажа хэрэглэжэ шадахаб? Түбхын түрүүндэ коммунистнууд ааб даа. Коммунистнуудай ямар ехэ хүдэлмэри хэhыень харуулхын тулада зарим партийна организацинуудай дүй дүршэл дээрэ тогтолтой болое.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин гүрэндэ ороо hо таряа тушааха уялгаяа бэелүүлгээр республика дотор түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Энэнь зүгөөр бүтэhэн хэрэг, тусаа болоно тохёолдоhон ушар бэшэ. Энэ хадаа түбхын түрүүндэ политическэ болон үзэл сурталай, эмхидхэлэй шударгы хүдэлмэреэр, колхоз болон совхозуудай партийна организацинуудай ударидалгаар, коммунистнуудай түрүү үүргэеэ бэелүүлhэн дүршэлөөр элирэгдээ. Ургаса хуряалгын, гүрэндэ ороо hо таряа тушаалгын үедэ ажал хүдэлмэриин шухала шухала участогууд дээрэ коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табихын тулада, үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудай түрүү үүргэ ябуулhан тулада Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта 120 гаран коммунистнуудые ажалдаа хабаадуулhан хорёод партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэhэн байна. Эдэ партийна бүлэгүүд ехэ юумэ хээ, хэжэшье байна. Жэшээнь, Саяанай совхозой нэгэдэхи тракторно-таряан ажалай бригадынь партийна бүлэг эрхим hайн хүдэлмэреэрээ шалгаржа гараа.

Тэрэ бригадада партийна бүлэгэй эмхидхэгдэхын урда тээ ажалай журам ехэ hула, ажалдаа зарим хүдэлмэришэдэй гараашьегүй ябадалнь хамаагүй, хүдэлмэридөө хоцордохошье хүнүүд олон, архидашье ажалаа hаатуулха ушарнууд болодог байhан. Партийна бүлэг эмхидхэгдэмсээрээ эдэ бүхы дутуу дунданууд тухай асуудал эрид хурсаар табижа, бодото хэмжээнүүдые абаба. Ажалай журамай зааханшье хазагайруулагдаhан ушар бүхэндэ нийтын анхарал хандуулагдадаг болобо. Ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, нормоёо дүүргэдэггүй хүнүүдтэ элдэб янзын хэмжээн абтажа, ажалай түрүүшүүл али болохоор урмашуулагдана. Социалис мүрысөөн эршэдэбэ. Мүрысөөнэй дүн үдэр бүхэндэ гаргагдажа, түрүүшүүлшье, хожомдогшодшье тобойсо харагдажа захалба. Үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн, дүй дүршэлөө дамжуулан абалсаан, замай залууршадые урмашуулга, тээгдэгшэдые шүүмжэлгэ, дайшалхы хуудаhан, улаан самбар, дамжуулгын Улаан туг — эдэ бүхы хэмжээнүүд үргэнөөр бэелүүлэгдэжэ, үрэ нүлөөгөө үзүүлхэ ёhоороо үзүүлбэ.

Эгээл hайшаалтай юумэниинь юуб гэхэдэ, партийна бүлэгэй гэшүүд — коммунистнууд бултадаа үйлэдбэри дээрэ өөhэдынгөө түрүү үүргые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, бусадта эрхим hайн ульгэр жэшээ харуулжа, партийнабэшэ нүхэдөө баhа шэн габьяата ажалда зоригжуулна. Жэшээлхэдэ, комбайнер коммунист С. Базаров 300 гаран гектарай таряа хуряагаа—150 гектарай таряа сохижо абаа, 150 гектарай таряа хадажа унагаагаа, хамта 1300 шахуу центнер ороо hо сохижо гаргаа. Нүхэр Базаров нормоёо үдэр бүхэндэ 1,5—2 дахин дүүргэдэг заншалтай. Эрхим комбайнер коммунист Б. Ангаевай хүдэлмэриин үрэ дүн баhал иимэ. Энэ партийна бүлэгтэ 7 коммунист тоологдоно. Тэдэнэр барандаа үйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэеэ бэелүүлэн, солбон шударгы ажалаараашье, үнэн сэхэ үгөөрөөшье бригадын хүдэлмэришэдэй дунда ёhотой агитаци хэнэ. Коммунистнуудай бултадаа үүсхэлтэй оролдосотойгоор, урматай зоримгойгоор ажаллажа байхадань бусад хүнүүд, партийнабэшэ нүхэдүүд ульгэр жэшээ абантүй яаха hэм! Партийна бүлэгэй хүдэлмэриин иимэ эмхитэйгээр табигдаhанда партгруппорг нүхэр Н. Бандеев ехэ үүргэтэй. Нүхэр Бандеев hайн эмхидхэгшэ байhанаа харуулба.

Тоолохо болоо hаа, иимэ hайнаар хүдэлжэ байhан партийна бүлэгүүд колхоз болон совхозуудта олон бии. Хурамхаанай совхозой 3-дахи тракторно-таряан ажалай бригадын партийна бүлэг мүнөө таряа хуряалгын үедэ эрхимээр хүдэлжэ гараба. Тэрэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хэлэхэ болоо hаа, hайшаалтай, дэмжэмээр зүйлнүүд нилээд бии.

Шухала шухала хүдэлмэринүүдэй үедэ ажахынуудта нигэжэ партийна бүлэгүүдэй эмхидхэгдэдэг болоhониинь ехэ hайшаалтай. Хабарай тарилгынше үедэ республикын олохон колхоз болон совхозуудта партийна бүлэгүүд ехэ юумэ хэhэн байна. Мүнөө таряа хуряалгын, гүрэндэ тушаалгын үедэшье нилээд олон партийна бүлэгүүд баян дүй дүршэлтэй болоhоноо баhа дахин харуулба. Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриин эгээл hайшаалтай талань юуб гэбэл, тэдэнэр үйлэдбэриин шухала шухала hалбаринуудта коммунистнуудай түрүү үүргэеэ бэелүүлхэдэ таарамжатай зохид арга нүхэсэл байгуулжа үгэнэ.

Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие шэнжэлэн үзэхэ, улам саашадань hайжаруулха, түрүү арга метод болон дүй дүршэлыень дэмжэхэ, дэлгэрүүлхэ гээшэ үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомуудай, колхоз болон совхозуудай партийна организацинуудай зайлашагүй шухала зорилго мүн.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 219 (10587) | 1964 оной сентябриин 15, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Гектар бүриин 300—400 центнер! Иимэ кукуруза мүнөө жэлдэ Хүдэриин совхозой кукурузашад ургуулаа юм. Баян ургаса абахын тулада оролдосотой hайнаар ажаллаа ха юм даа.

Совхозой зарим отделенидэ бүришье ехэ ургаса ургууляhан байха юм. Жэшээлхэдэ, Баян-Булагай отделенидэ кукурузань 3,5 —4 метр үндэртэй. Ямар кукуруза ургуулагдаhаниинь зураг дээрэ харуулагдана. Тиихэдэ эндэхи кукурузашан Санжи Эрдынеевич Лыгдунов (1-дэхи зураг) энэ жэлдэ баян ургасаараа шалгаран гараа. Кукурузын ургасые саг соонь харууhалhанайнгаа ашаар үндэр ургаса туйлаба гээшэ.

Кукурузашан Санжи Эрдынеевич газараа саг соонь элдүүрилжэ, тарилгаяа үнгэргэhэн байгаа. Тэрэнэй даажа абаhан полиин нилээд ехэ газар уhалагдаа юм. Тиихэдэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэжэ, үрэжэл hайнтай болгогдоо. Гадна кукурузын ургасын газар дээрээ гараад байха үедэ буртаг үбhыень үгы хэхын тулада полинуудаа хэдэ дахин борнойлhон байгаа. Мүнөө жэлдэ нүхэр Лыгдунов кукурузын баян ургаса абажа, совхоздоо, мүн управлени дотороо суурхажа байна.

С. КЛИМОВЭЙ фото.

Илаhа тухайгаа ЭЛИДХЭНЭ

САЯНТА. (Телефоноор абтаба). hүүлэй үдэрнүүдтэ ходо хура бороо орожо, хуряалгымнай хүдэлмэриие зарим тэды хойшо татаа. Тиигэбэшье багахан нара гараад, hалхи hэбшээнэй болоходо, таряанай хоолосой хатаха, hүүрхэлээр комбайнууднай дары хуряажа ороно.

Шиг нойтоной ороhон үедэ механизаторнууд, хүдэлмэрилэгшэд мэшии байнагүй. Тоог дээрэ таряа сэбэрлэнэ, гүрэндэ ашажа ябуулна, үрэhэ хүрэнгэеэ хаана. Мүн хүн зон, техникэ олоор табижа, таряалангай hолоомо суглуулан абана, намарай паарше хахалнабди.

Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, машина техникэ, хүнэйнгөө хүсэ зүбөөр хэрэглэжэ шадаhанай ашаар богонихон болзорто гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа дүүргээбди. Байгша ондо түсэбэйнгөө ёhоор гүрэндэ 6300 центнер таряа худалдаха аад, артелиинхиднай өөhэдынгөө арга боломжо хаража үзөөд, найма мянган центнер ороо hо Эхэ орондоо үгэхэ гэжэ шиидээ hэн. Мүнөө сентябриин 12-то hүүлшынгээ автомашина ашаад, Улаан-Үдын элеватор ябуулжа, хамта дээрээ 8009 центнер гэхэ гү, али 48,8 мянга гаран пүүд ороо hо бэлэдхэлэй пунктда оруулбабди.

Нэн түрүүн механизаторнуудай, мүн жолоошодой дунда социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэжэ, hайнаар урмашуулhанаймнай ашаар хуряалга, гүрэндэ таряа худалдалгашье урагшатай ябана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон Улаан-Үдын АТК-гай жолоошод нүхэд Скобелькин, Ковалев, Колтунов гэгшэд үдэр бүриингөө даабари 130—150 процент дүүргэжэ, тоог бэлэдхэлэй пункт хоёрой хоорондо сүүдхын 20 хүрэтэр эрьесэ хэдэг байгаа.

Комбайнернуудай дундаhаа Павел Сапунов онсо шалгаржа, хүдэлмэриин 10 үдэр соо үндэр хада газарта «СКГ-3» түхэлэй шэнэ комбайнаар 170 га таряа хуряагаад, 2400 центнер ороо hо сохёо. Түмэр гэнжэ (гусеница) мөөртэй энэ комбайн үндэр хада, гүбээ, ташалбари газарта hайн ябана. Тэрэшэлэн комбайнернууд Константин Луценко, Федор Казазаев гэгшэд баhал нилээд ехэ ороо hо сохинхой. Эдэ гурбан комбайнернууд колхоз дотороо мүрысөөндэ түрүүлэн, дамжуулгын улаан тугхануудые абаад, хоёр удаа 15—15 түхэригэй мүнгэн шанда хүртөө. Гадна эрхимээр хүдэлhэн механизаторнууд ажалай нэмэлтэ түлөөhэндэ ороо hо таряа элбэгээр абаха болонхой.

Эдэ үдэрнүүдтэ таряалан дээрэмнай арба гаран комбайн хоёр халаанда—үдэр hүнитүй хүдэлнэ. Мүнөөдэрэй мэдээгээр бүхы 2700 га ороо hото ургамалнуудаймнай 1400 гектарынь хуряагдаа. Үлэhэн таряагаа гээлтэдэ оруулангүй, түргэн хуряахын тула агрегадуудай ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ хэмжээ абажа байнабди.

Гадна ерэхэ жэлэйнгээ ургасада баhал hаналаа табинабди. Тусхай волокушатай (нагшуурга) гурбан «Беларусь» трактор хуряагдаhан таряалангай hолоомо нэгэ тээшэнь татуулан, газарайнь захада гаргажа hурилнэ. hолоомо сомолгодо хоёр стогометатель машина хүдэлгэнэбди. Тиигэжэ 3 «ДТ-54» тракторнаар хоёр халаанда намарай паар хахалагдана. Мүн үдэрынь хуряалгада хүдэлhэн үшөө 4 трактор hүниин халаанда хахалалсана. Бүхыдөө 600 гаран га намарай эртын паар hайнаар элдүүрилэгдээ. hаядаа бии байhан бүхы тракторнуудаа табижа, үшөө 90 га паар бэлдэхэмнай. Ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй бүхы 4000 центнер үрэhэнэй 900 центнерынь hайнаар сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөөд, амбаарта хэгдэбэ.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ургасаяа түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха, хэрэгтэй үрэhэ хүрэнгэеэ бүри hаяар хаажа дүүргэхэ, эрхим шанартай паар бэлдэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байнабди.

П. БУТКОВСКИЙ,
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Калининай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

БҮХЫ ХҮСЭН ЭЛСҮҮЛЭГДЭНХЭЙ

Колхоз хамта 48,8 мянган пүүд таряа гүрэндэ худалдажа, социалис уялгаяа дүүргээ. 600 га намарай эртын паар хахалагдаа

Улаан-Үдын нефтебаза 4500 литр бензин, автол ашаад ябаха нүүдэл автозаправочна станцитай болобо. Нүүдэл АЗС хүдөө нютагуудай зам дээрэ хэдэн зуун машинануудые хахад часай туршада бензин, автолоор хангадаг. hаяхан Улаан-Үдэhөө амаралтын үдэр 150 машина Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленидэ ерэжэ ороо hо шэрээ. Тиихэдэнь нүүдэл АЗС Суулгын таряа тушаадаг пунктын хажууда зогсоод, хэдэн зуугаад машинануудые бензинээр, автолоор хангаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нефтебазын жолоошон Алексей Прислегин.

Таряа хуряалгын түрүүшүүлтэй танилсагты!

Жолоошон руляа орхиногүй...

Үглөөгүүр наранай гараха яагаашьедүйдэ Павел Кондратьевич үни бодоhон, автомашинаяа шалгажа, тооhо шоройень арилган, тоhо, түлишыень хэжэ байба.

Эртэшэ нүхэрэйнгөө үни бодожо, машинаяа дард гэмэ бэлэн болгоод байхые нүхэдынь харaад:

— Ши, Павел, борбилооhоошье урид бодоо алтайш? — гэлдэжэ энеэлдэбэ.

— Таанадтал, үдын наран болотор унтажа хэбтэхэ hэн гүб. Комбайнуудтаа ошохоор болоо. Тэдэмнай хүдэлжэ эхилхэнь ёhотой,— гээд Павел Охримец машинадаа hууна.

Автомашинын түргэндэ кабинынь нээлгэтэй сонхоор гашуу үрмэдэhэнэй, эдеэшэhэн таряанай хангалтама үнэр хамар сорьёно. Халуун шарган таряан томо хоолосуудаа тан-хуулан, «намайе түргэнөөр хуряажа абыт, унахамни, эзэбиi» гэhэндэл үзэгдэнэ.

— Хүлеэжэ бү ядагты, бүри hаяар хуряагдажа, энэ машинымни хоорбодо орохот, — гэжэ Павел Кондратьевич таряалан тээшэ шодөөрөө эмиинэ.

Эгээл 21 жэлэй саада тээ Курск, Орёл шадарай дүхэригтэ болоhон хатуу шанга байлдаанда хабаадаhанаа элитээр hанаадхина. Сентябрь hарын нимэл сэлмэг нэгэ үдэр hэн. Газар тэнгэри хоёрой ниилэжэ байhан шэнги тулалдаанай газарта ара талаhаа машинаараа hомо, хэрэгсэл зөөхэ даабари жолоошон Охримецтэ үгтөө бэлэй. Ехэ бууган hомон, бомбын ээлжээ эхигүй адхаржа байhан харгыгаар тэрэ нүхэдөөрөө машинын хүсэ мэдүүлэн гүйлгэлдэбэ. Уданшьегүй тушаан боложо, урда ябаhан нүхэрэйнь машинада бомбо сэхэ тудашоо. Мүн хойноонь абагша хоёрдохи нүхэрэйнь машина баhал улаан дүлэн болошобо. Павел Кондратьевич шүдөө зуужа, руляа шангаар адхан, машинаяа бүхы шадалаарнь урагшань табиба... Тиихэдэ оролхэг габьяа гаргаhанайнгаа түлөө жолоошон Охримец Улаан одоной орденоор шагнагдаа бэлэй.

— Хараhаар байтар хоёр hайн нүхэдэйнгөө hалахада ехэл харамтай hэн даа. Үйлэ муутайл дайн, — гэжэ тэрэ хэлэдэг.

Мүнөө Павел Охримец «ЗИЛ-585» түхэлэй самосвал машинаараа Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Забайкалец» колхозой шэнэ ургасын таряа зөөлөжэ, түhалалсажа байна. Комбайнер Михаил Захаровай жолоододог комбайнай сохиhон таряа тоог дээрэ таhалгаряагүй зөөнэ. Комбайнай hайнаар, hаадгүй ябахада, үдэрэй 16 час соо 800—850 центнер хүрэтэр алтан шара шэнииэ тоог дээрэ асарна. Павел Кондратьевич ороо hоёо хайша хэрэг хоорбоор дүүрэтэр хэжэрхёод гү, али мини адхажа, гэжэ байдаг зангүй.

— Михаил өөрынгөө түhалагшатай халаан соо 25 га хүрэтэр хуряана. Бүхыдөө богонихон болзорто 250 га ургаса хуряагаа. Бэрхээр лэ хүдэлдэг хүбүүд даа, — гэжэ тэрэ комбайнернуудые магтаха юм.

Коммунис ажалай ударник нүхэр Охримец үсөөхэн хоногто 7 мянга үлүүтэй центнер таряа зөөжэ, жолоошодой дундаhаа шалгараад, дамжуулгын Улаан туг абажа, машинынгаа кабинын оройдо намилзуулханхай. Хэрбээ хура бороогой орожо, комбайнай хүдэлөөгүй hаа, тэрэ ороо hо ашаад, Суулгын бэлэдхэлэй пункт тээшэ түйлгэдэг.

Л. ГОМБОЕВ.
Мухар-Шэбэр тосхон.

Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө эрдэмтэдэй уласхоорондын Пагуошско 13-дахи конференцидэ хабаадагшадта

Карлова-Вара, Чехословаки

Буу зэбсэг хуряахын түлөө, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө эрдэмтэдэй уласхоорондын Пагуошско 13-дахи конференцидэ хабаадагшадые Советскэ правительствын үмэнэhөө, өөрынгөө зүгhөө амаршалхыемни хүлеэн абагты.

Эрдэмтэдэй пагуошско хүдэлөөнэй ехэ габьяань юуб гэхэдэ, энэ хүдэлөөн нийтын олон ондоо байгууламжатай оронуудай этигэлсэлгые батадхаха хэрэгтэ өөрынтөө ажал ябуулгаар туhа хүргэнэ. Этигэл найдабаряа бэхижүүлхэ гээшэ буу зэбсэгүүдые хуряалгын, уласхоорондын түгшүүрилтэй шанга байдал hулаpуулгын хэрэгтэ амжалта туйлаха талаар шухала удха шанартай.

Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ, бүрин хуряаха зорилго шиидхэлгын замые сэбэрлэхэ хэмжээнүүдтэ танай конференциин ехэ анхарал хандуулдаг байhаниинь hайшаалтай. Ядерна зэбсэг туршалга зарим талаарнь хориихо тухай Московско договорые, тэрээнhээ уламжалан, яаралтайгаар зэбсэглэлгые хизаарлаха алхамуудые эб найрамдал хүсэдэг бүхы хүнүүдэй дэмжэжэ, үндэрөөр сэгнэhэн ушар юуб гэхэдэ, иимэ алхамууд бүгэдэ нийтын бата бэхи эб найрамдал хангалгада бидэниие ойртуулна. Пагуошско хүдэлөөндэ хабаадаhан дэлхэйн элитэ эрдэмтэд энэ арюун hайхан хэрэгтэ зоригтойгоор хубитаяа оруулжа байhыень харахадаа баярламаар.

Ээлжээтэ уулзалгатнай эб найрамдал хүсэдэг хүн түрэлтэниие hанаата болгожо байhан асуудалнуудые шиидхэхэ замдахи үшөө нэгэ шата болохо гэжэ найданаб.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
Н. ХРУЩЕВ.

Н. С. Хрущев С. Радхакришнантай хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев сентябриин 12-то Кремль соо Индиин Республикын Президент С. Радхакришнантай хөөрэлдэбэ.

Хани халуун хөөрэлдөөнэй үедэ Совет орон Инди хоёрой хоорондын хани ёhоной харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Тэрэшэлэн хоёр талын hонирходог, уласхоорондын мүнөөнэй байдалда хабаатай, илангаяа Зүүн-Урда Азидахи байдал тухай асуудалнууд зүбшэгдөө.

Индиин Президент Ленинэй Мавзолейдэ оробо

Индиин Республикын Президент С. Радхакришнан сентябриин 12-го В. И. Ленинэй Мавзолейдэ оробо. «Совет арадай агууехэ вождь, Индиин хани В. И. Ленинэй дурасхаалда. С. Радхакришнан, Индиин президент» гэжэ лентэ дээрэнь бэшэгдэhэн веногые хүндэтэ айлшан табиба.

Президент С. Радхакришнан В. И. Ленинэй бэетэй саркофагай дэргэдэ минута соо дуугай зогсожо, Совет гүрэнэй үндэhэ hуури табигшын дурасхаалые ёhолон хүндэлбэ.

Ф. Кир Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагнагдаа

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Франциин гражданин, Дижон хотын мэр каноник Феликс Кир гэгшые дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ хамтынгаа дайсанда — гитлеровскэ Германида эсэргүүсэн, совет ба француз арадуудай хамтадаа тэмсэжэ байха үеэр эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаhанайнь түлөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын орденоор шагнаба.

(ТАСС).

ТАСС-ай мэдээсэл

„КОСМОС—45“ ТАБИГДАА

Советскэ Союзда 1964 оной сентябриин 13-да «Космос-45» гэжэ Газарые тойрон ниидэхэ ээлжээтэ хэмэл одон табигдаа. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай мэдээсэhэн программын ёhоор, замбуулин дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ научна аппаратура энэ хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон иимэ параметрнүүдтэйгээр замбуулин замда табигдаа:

— эхилжэ тойрон ниидэлгэнь— 89, 69 минута;

— Газарhаа эгээн холуур ниидэлгэнь (апогей)—327 километр;

— эгээн дүтүүр ниидэлтэнь (перигей) —206 километр;

— Экватор тушаа hөөлжүүгээр ниидэлгэнь — 54 минута.

Научна аппаратураhаа гадна, мүн иимэ юумэнүүд хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой гэбэл:

—ниидэжэ ябахадаа тон зүб хэмжүүр үгэдэг радиосистемэ;

— приборнуудай, научна аппаратурын хүдэлсэ тухай мэдээнүүдые Газарта үгэжэ байха радиотелеметрическэ системэ бии.

Одон дээрэхи аппаратура hаадгүй hайнаар хүдэлнэ.

Абтаhан мэдээсэлнүүдые координационно-тоололгын түб шэнжэлнэ.

ЮУ ХАРАДАГ НОЁД БЭ?

115 гектар шэниисын поли. Эндэ 13 комбайн орожо, нэгэ үдэр соо сүм хуряажархиба. Хуряалгые Харлангай отделениин (Охин-Булагай совхоз) эрхилэгшэ Д. И. Цыремпилов, бригадир Б. Д. Жигжитов, политэмхидхэгшэ — совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гансарунов, совхозой дирекциин түлөөлэгшэ — главна инженер Г. И. Пономарев гэгшэд эмхидхэбэ.

Таряан түргэнөөр хуряагдабашье, шанарынь ямар aаб?

Энэ асуудалда партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай түлөөлэгшэд харюусана. Хуряагдаhан полиинь шалгажа үзэхэдэ, хадагдаагүй таряанай метр шахуу үргэн далан үлөөгдэшэhэн, газар дээгүүр ороо hон хэлхы хэбтэнэ, гараар үрэhэ сасаhандал байба. Хинан шалгагшад обоохой hолоомоной дэргэдэ ошобо. Сохигдоогүй бүхэлеэр гараhан залаанууд тэндэ дүүрэн харагдаба.

Юу хаража ябаhан ноёд гээшэб гэжэ асуухаар болоно. Мүн энээгүүр совхозой главна агроном А. Е. Фомин ябаhан байна.

Партийно-гүрэнэй хиналтаар элишэлэгдэhэн дутагдалнуудаар совхозой директор тусхай захиралта гаргажа, таряа гээлтэдэ оруулагшадта зэмэ тохоод, ажахыда оруулhан хохидолыень нэхэжэ абаха, бүхы hолоомыень дахин сохиюулха, хадагдаагүй үлөөшэ далангуудыень хоёрдохёо хуряаха эрилтэ табяа. Үглөөдэрынь совхозой дирекциин заседани боложо, тус захиралтатай ажахын хүтэлбэрилэгшэдые танилсуулаа.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ТЕОРИ УХАМАЙЛАН ШУДАЛХЫН ТҮЛӨӨ

Политическэ гэгээрэлдэ һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхын урда тээ

Политическэ гэгээрэлдэ—энэ хэдэн олон миллион хүнүүдэй үнэхөөрөө ленинскэ университедтэ шэнэ һуралсалай жэлэй эхилхэ саг ойртобо. Советскэ Союзай Коммунис партиин политикын научна үндэһэ һуури, тэрэнэй бодото ажал ябуулгын теоретическэ эшэ үндэһэн бологшо марксистско-ленинскэ һургаалые гүнзэгы ехээр шудалхые совет арад мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр эрмэлзэнэ.

Марксистско-ленинскэ теориие коммунистнуудай, комсомолшуудай, бүхы ажалшадай гүнзэгыгөөр, творческоор шудалха, манай орондо коммунизм байгуулха дотоодын болон гадаадын политическэ асуудалнуудые, мүн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй, нягта жагсаалай түлөө КПСС-эй, бусад марксистско-ленинскэ партинуудай хэдэг тэмсэлтэй холбоотой асуудалнуудые тэдэнэрэй зүбөөр ойлгохонь мүнөөнэй эрхэ байдалда тусгаар шухала удха шанартай болоо.

Шэнэ, коммунис общество байгуулха талаар асари ехэ хүдэлмэри хэжэ байһан совет хүнүүдтэ революционно теориие шудалха гээшэ зайлашагүй шухала болоно. Юуб гэхэдэ, марксизм-ленинизм коммунизм тээшэ дабшахада найдамтай компас болоно, мүнөөнэй олониитын ажабайдалай, революционно тэмсэлэй бодото дүршэлэй шэнэ асуудалнуудта зүб, научна талаараа үндэһэлэн баримталагдаһан харюунуудые үгэнэ. Научна коммунизмые гүнзэгыгөөр шудалха гээшэ манай партиин ленинскэ политикын түлөө эдэбхитэйгээр, ушар ёһо мэдэн тэмсэхэ, дэлхэйн хүгжэлтын ябасын саашанхи замые зүбөөр ойлгохо, орон дотор, мүн уласхоорондын оршондо боложо байһан ушар байдалые һайнаар мэдэжэ абаха, коммунис ёһоор ажаһууха хэрэгтэнь совет хүнүүдтэ туһалдаг байна.

I.

Энэ жэлдэ политическэ гэгээрэлэй һуралсал шэнээр табигдаха байна. Марксистско-ленинскэ теориин шухалын шухала асуудалнуудые, илангаяа мүнөө үедэ ехэ удха шанартай, манай партиин болон совет арадай ажабайдалтай тон нягтаар холбоотой асуудалнуудые творческоор шудалха ябадал үргэнөөр эмхидхэгдэхэ байна. **Манай орондо коммунизм байгуулгын, дэлхэйн социалис байгуулалтын хүгжэлтын, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай болон социализмын түлөө тэмсэлдэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хэрэглэдэг стратеги, тактикын шухалын шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалха гээшэ һуралсалай энэ жэлдэ политическэ гэгээрэлэй шатаар хэгдэхэ хүдэлмэриин гол удхань болоно.**

Коммунистнуудай, бүхы совет хүнүүдэй шухалын шухала эрмэлзэлгэнүүдтэ тааралдахаар гол зүйлнүүдтэ тусгаар анхарал хандуулагдаха байна. Гэбэл:

— марксистско-ленинскэ һургаалые совет арадай бодотоор бэелүүлгэтэй, СССР-тэ коммунизм байгуулгын дүй дүршэлтэй, КПСС-эй Программые бэелүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудта;

— марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үндэһэлэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлтэй байхын, дэлхэйн социалис байгуулалтын бата жагсаалай түлөө тэмсэлэй асуудалнуудта;

— социализм болон коммунизм байгуулгын замууд болон арга методуудые, мүнөө үе сагай эгээн лэ нүлөө ехэтэй политическэ хүсэн бологшо коммунис партинуудай үүргые гүнзэгыгөөр тодорхойлон элирүүлгэдэ;

— дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулгын талаар дэлхэйн социалис байгуулалтын, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй удха шанарта;

— ондо ондоо социальна байгуулалтатай оронуудай энхэ тайбанаар зэргэ оршохо зайлашагүй шухала байһые, мүн дэлхэйн дайе зайсуулха арга боломжые тайлбарилгада;

— үзэл бодолой болон бодото дүршэлэй талаар ганса нэгэн хүндэ һүгэдэн шүтэхэ ябадал хитад хүтэлбэрилэгшэдэй гаргалгые эрид шууд элишэлхэ шухала байһанда.

Бүхы дэлхэй дээрэ капитализмһаа социализмда дамжан орологшо мүнөөнэй үе сагай гол удхань болоно. Марксистско-ленинскэ теориин һүр жабхалангые, түгэлдэр хүсые энэ үе саг угаа ехэ эли тодоор харуулна.

Марксизм-ленинизм хадаа түүхэтэ хүгжэлтын бүхы тон шухала асуудалнуудта харюу үгэдэг гансахан лэ үнэн зүб, гүнзэгы ехэ научна теори болоно гэжэ коммунис болон социалис байгуулалтын илалта түгэс түйлалтанууд, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэл, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ехэ амжалтанууд гэршэлжэ үгэнэ.

Марксизм-ленинизм хадаа творческо, хододоо хүгжэжэ байдаг интернациональна һургаал болоно. Энэ һургаал социалис болон коммунис байгуулалтын дүй дүршэлөөр, капиталис оронуудай ажалшадай революционно тэмсэл болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дүй дүршэлөөр таһалгаряагүй баяжуулагдажа байдаг.

Хүдэлмэришэн ангиин революционно теори хадаа «хүбилангүй байдаг бэшэ, харин үнэхөөрөө олониитын, үнэхөөрөө революционно хүдэлөөнэй дүршэлтэй нягта холбоотойгоор лэ эсэслэн тодорхойлогдодог юм» гэжэ В. И. Ленин нэгэтэ бэшэ онсолон тэмдэглэдэг байгаа. Творческо шэнжэтэй, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй дүршэлтэй таһаршагүй холбоотой байһан марксистско-ленинскэ һургаал угаа ехэ нүлөөнэй шухалын шухала энэ үндэһэнүүдэй нэгэн болоно. Марксизм-ленинизм манай ажабайдалда илан мандана, шэнэ общество байгуулдаг олон миллион хүнүүдэй бодото хэрэгүүдтэ бэелнэ. Биданэр ажаһуужа, хүдэлмэрилжэ байхадаа, ерээдүй тээшэ замаа Маркс болон Ленинэй һургаалай үндэһөөр шалгажа үзэдэг байнабди. Ленинскэ һургаал уг удхые үндэһэ болгон манай парти коммунис байгуулалтын шухалын шухала асуудалнуудые творческоор тодорхойлон зохёоно, ниитэ-экономическа коммунис байгуулалтын тогтон мандаха замые, дэлхэйн олониитын хүгжэлтын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй шухалын шухала асуудалнуудые, эб найрамдалай болон дайнай асуудалнуудые мүнөөнэй эрхэ байдалые харадаа абан али бүхы талаһаань шэнжэлдэг.

Социализмын болон капитализмын хоорондо боложо байһан түүхэтэ тэмсэлэй һүүлшын арбан жэл, СССР-тэ коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын дүй дүршэл, бусад социалис гүрэнүүдэй түйлалтанууд, бүхы революционно хүдэлөөнэй дэбжэлтэ марксистско-ленинскэ һургаалые угаа ехээр баяжуулаа. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнүүдэй документнүүд соо, КПСС-эй XX болон XXII съездүүдэй шиидхэбэринүүд соо, КПСС-эй Программа соо, аха дүү коммунис партинуудай документнүүд соо найруулагдаһан революционно теориин шэнэ шэнэ тобшолол болон дүримүүд манай түүхэтэ үе сагта революционно хүсэнүүдэй үмэнэ табигдаһан ехэ, орёо нарин зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туһална.

Марксизм-ленинизмые творческоор хүгжөөхэ гээшэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын, олониитын коммунис ёһоной харилсаануудые тогтоохын, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхын түлөө тэмсэхэ гэһэн удхатай. Энэ хадаа хүнүүдэй байдал һайжаруулхын, ажалшадай оюун бодолой баялигые улам хүгжөөхын, соёл болбосоролыень али болохоор хүгжөөхын түлөө тэмсэхэ гэһэн удхатай. Коммунизм амжалтатайгаар байгуулга—марксизм-ленинизмын үзэл сурталые тайлбарилдаг эгээн эрхим агитатор мүн.

Марксизм-ленинизмые творческоор шудалхыень коммунистнуудые, бүхы совет хүнүүдые парти уряална. Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй һандаргахы ябуулганuудта эсэргүүсэн, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай түлөө КПСС-эй болон бусад марксистско-ленинскэ партинуудай хэдэг тэмсэлэй удхыень бүхы совет хүнүүдэй зүбөөр, гүнзэгыгөөр ойлгохонь, партиин ленинскэ политикын илалтын түлөө, марксистско-ленинскэ һургаалай мандахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэнь шухала болоно. Дэлхэйн коммунис фронтын бүхы отрядуудай нэгэдэлэй болон нягта жагсаалай түлөө тэмсэлэй шухалын шухала асуудалнуудые шудалхадаа, **уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй жэнхэни хараа цэглэлэй зайлашагүй шухала, үнэн зүб байһые, пролетарска интернационализмын агууехэ гол ёһонуудай заатагүй илан мандаха байһые совет хүн бүхэн бүри гүнзэгыгөөр ойлгохо ёһотой.**

Марксизм-ленинизмые творческоор шудалха гээшэ бүхы совет хүнүүдые политическэ талаарнь хүмүүжүүлхэ эрхим һайн һургуули, коммунизм байгуулгада арадай бүри ехээр ушар ёһо мэдэн, эдэбхи хэшээлтэйгээр хандалгые хангаха түгэлдэр хүсэтэ арга болоно. Коммунистнуудай, бүхы совет хүнүүдэй политическэ эрдэмэ һураха гээшэ революционно теориин али зарим тобшололнууд болон дүримүүдые юрэл ойлгохо гэһэн удхатай бэшэ, харин хамагай түрүүндэ теоретическэ эрдэмээ коммунизм байгуулха бодото ажалдаа хэрэглэжэ шадаха дүршэл олохо ябадал болоно. Политическэ эрдэм хадаа совет хүнүүдэй үзэл сурталынь болохо, мүн харша үзэл бодолтой, коммунис общество байгуулгадамнай һаад ушаруулдаг бүхы юумэндэ эсэргүүсэн хайра гамгүй тэмсэлдэ тэдэниие бодхоно, ажал хэдэггүй хубалзануудта, хобдог хомхойшуулда, эдилгэ абагшадта, хулигаануудта, хулгайшадта, хуушанай үзэлтэй бүхы этэгээдүүдтэ тэсэшэгүйгөөр, үзэн ядадагаар хандаха ябадал тэдэндэ хүмүүжүүлхэ зэргэтэй.

II.

Партийна гэгээрэлэй шэнэ һуралсалай жэлдэ һуралсалай жэшээтэ түсэб зохёогдонхой. Тус түсэб удаадахи 12 темэһээ бүридэнэ: манай үе сагай шэнжэ ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй жэнхэни хараа шугам; эб найрамдалай түлөө тэмсэл, дэлхэйн революционно хүгжэлтэ; дэлхэйн социалис байгуулалта—мүнөө үе сагай шиидхэхы революционно эрхэ нүхэсэл мүн; социализм болон коммунизм байгуулгын жама ёһонууд тухай марксизм-ленинизмын заабари; СССР-тэ коммунизм байгуулгын уласхоорондын удха шанар, дэлхэйн революционно хүгжэлтын ябасада тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөн; социалис гүрэн тухай марксистско-ленинскэ һургаалые КПСС-эй Программа соо саашадань хүгжөөлгэ; парти тухай марксистско-ленинскэ һургаал, КПСС-эй Программа соо тэрэниие хүгжөөлгэ; түүхэтэ хүгжэлтэдэ олониитын болон ганса нэгэн хүнүүдэй дүүргэдэг үүргэ тухай марксистско-ленинскэ һургаал; капиталис оронуудта мүнөөнэй шатада хүдэлмэришэн ангиин хэдэг тэмсэл; национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй мүнөө үеын шата; марксизм-ленинизм бүхы оронуудай коммунистнуудай агуухэ интернациональна һургаал мүн; коммунис партинуудай уласхоорондын нэгэдэл болон нягта жагсаал тухай марксизм-ленинизмын һургаал захяа.

Манай үе сагай эдэ шухалын шухала асуудалнуудые коммунист бүхэнэй, олон миллион комсомолшуудай, үргэн ниитэ ажалшадай гүнзэгыгөөр; али бүхы талаһаань шудалха зорилго табигдана. Мүнөө жэлдэ дурсагдаһан түсэбэй ёһоор **кружогуудта, теоретическэ семинарнууд болон политическэ гэгээрэлэй бусад формонуудта занятинууд эмхидхэгдэхэ** ёһотой. Марксистско-ленинскэ теориие **бэеэ даагаад шудалха метод** гарахаяа байгаа һуралсалай жэлдэ политическэ эрдэмдэ һураха гол арга метод болохо ёһотой.

СССР-тэ коммунизм байгуулгын, дэлхэйн социалис байгуулалтын хүгжэлтын мүнөөнэй шатада коммунис болон хүдэлмэришэнэй партиин хэрэглэдэг стратеги болон тактикын шухалын шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан темэнүүд коммунис ажалай һургуулинуудай, арадай университедүүдэй һуралсалай түсэбүүдтэ, мүн программануудта оруулагдаха ёһотой. Дурсагдаһан асуудалнуудаар лекцинүүдые уншалга марксизм-ленинизмын үдэшын университедүүдэй бүхы факультедүүдэй һуралсалай түсэбүүдтэ оруулагдаха.

СССР-тэ коммунизм байгуулгын теориин болон дүршэлэй, дэлхэйн социалис байгуулалтын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтын асуудалнуудаар ажалшадай угаа ехэ һонирхолые хангахын түлөөдэ эдэ асуудалнуудаар бүлэг лекцинүүдые, асуудалнууд болон харюугай үдэшэнүүдые үнгэргэхэ, промышленнэ предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, һуралсалай газар болон бусадта һайн лекторнуудые байгуулха шухала.

Дээдэ болон дунда һургуулинуудта эдэ асуудалнуудые шудалхын тулада арга боломжонуудаа бүри хүсэдөөр ашаглаха хэрэгтэй.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалда партийна комитедүүд тусгаар анхарал хандуулха зэргэтэй. Асуудал иимээр табигдана гэхэдэ: манай бүхы партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско, ажахын эдэбхитэд, дороһоо дээрэ хүрэтэрөө бүхы хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд марксистско-ленинскэ теориин шухалын шухала асуудалнуудые хододоо, зорилго хүсэнгөөр шудалха, ажалшадай дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр, шууд сэхээр хабаадаха талаар жэшээ харуулха үүргэтэй.

Марксистскэ түгэлдэр хүсэд эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэ байха, манай партиин дотоодын болон гадаадын политикые эли тодоор ойлгохо, тэрэниие эдэбхитэйгээр, шууд сэхээр бэелүүлхэ гээшэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй эгээн гол шухала уялгануудай нэгэн болоно. Ушарынь хадаа **марксистско-ленинскэ теориие шудалдаггүй, партиин ленинскэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ олониитые эмхидхэжэ шададаггүй хүн ёһотой хүтэлбэрилэгшэ, ажалшадые эмхидхэгшэ ба хүмүүжүүлэгшэ байжа мүнөөнэй эрхэ байдалда шадахагүй.**

Кадрнуудай марксистско-ленинскэ бэлэдхэлые дээшэлүүлхын тулада элдэб курсанууды, һургуулинуудые, партийна, советскэ болон ажахын эдэбхитэдэй университедүүдые, саг үргэлжэ хүдэлдэг семинарнуудые, теоретическэ конференцинүүд болон бусадые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ һанамжалан дурадхагдана. **Хүтэлбэрилхы кадрнуудай политическэ талаараа хатуужалгада үшөө ямар юумэн угаа шухалаб гэхэдэ, политическэ гэгээрэлдэ өөһэдөө бэеэрээ хабаадалсаха,** манай орондо коммунизм байгуулгын, мүн дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай түлөө КПСС-эй, бусад марксистско-ленинскэ партинуудай тэмсэлэй асуудалнуудаар, уласхоорондын ажабайдалай шухалын шухала асуудалнуудаар ажалшадай үмэнэ ходоодо үгэ хэлэжэ байха хэрэгтэй.

Хэшээлнүүдэй соёл сурталай-теоретическэ хэмжээн хамагай түрүүндэ пропагандистнуудһаа, тэдэнэй теоретическэ бэлэдхэлһээ дулдыдаха байна. Эгээн лэ бэлэдхэл ехэтэй коммунистнуудые — партийна, советскэ, ажахын хүдэлмэрилэгшэдые, һуралсалай газарнуудай багшанарые, арадай ажахын мэргэжэлтэдые гарахаяа байгаа һуралсалай жэлдэ пропагандистска хүдэлмэридэ хабаадуулха гэжэ хараалжа байһан партийна комитедүүд зүб юумэ хэнэ гээшэ. Мүнөө жэлдэ үнгэргэгдэхэ политическэ гэгээрэлэй хэшээлнүүдэй удхань хадаа марксистско-ленинскэ теориие һайн мэдэдэг, мэргэжэл ехэтэй пропагандистнуудай шэнэ кадрнуудай нилээд олоор хэрэглэгдэхэ байһыень харуулжа үгэнэ. **Политическэ болон теоретическэ талаараа бэлэдхэл һайнтай байха гээшэ пропагандистска кадрнуудта табигдаха түрүүшын эрилтэ болоно.**

һуралсалай шэнэ жэлдэ али бүхы талаһаань бэлэдхэхэ, партийна гэгээрэлэй һуралсалай бүхы һалбаринуудай хэшээлнүүдэй соёл сурталай-теоретическэ талаараа удха һайнтай байлгые хангаха гээшэ партийна организацинуудай болон партийна комитедүүдэй уялга болоно. Соёл сурталай хүдэлмэри хэхэ, КПСС-эй теори болон политикые тайлбарилха, марксизм-ленинизмые творческоор, бүри гүнзэгыгөөр шудалха гээшэ мүнөө үедэ тусгаар шухала удха шанартай. КПСС-эй болон бусад марксистско-ленинскэ партинуудай политическэ хараа шугамай, бодото ябуулгын научна талаараа гүнзэгыгөөр үндэһэлэн баримталагданхай байһые коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсалайнгаа үедэ **али тодоор ойлгохоеын,** шудалдаг материалайнгаа удхыень һайнаар **мэдэжэ абахыень,** цехүүдтэ, поли дээрэ, лабораторинууд соо өөһэдынгөө хэдэг ажалай болон коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлэй шухала зорилгонуудтай хоорондоо таһаршагүй холбоотой байһые харахыень түйлаха хэрэгтэй.

Политическэ һуралсалай нүлөөнь, хэшээлнүүдэй удхань эсэсэй эсэстэ ажалшадай политическэ хатуужалай, эдэбхи хэшээлэй ургалтаар, коммунис байгуулалтада совет хүн бүхэнэй ушар ёһо мэдэн хабаадалгаар тодорхойлогдохо гэжэ һанажа ябаха хэрэгтэй.

Политическэ һуралсалда эдэбхигүйгөөр, миил хараад һууха ябадалые тэсэжэ болохогүй. Буржуазна үзэл бодолдо эсэргүүгээр, революционно наукые ямараар шье, баруун гү, али «зүүншье» талаһаань хазагайруулха һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүтээр марксистско-ленинскэ һургаал добтолон ородог байха зэргэтэй. Пропагандист бүхэн партиин эдэбхитэй тэмсэгшэ байха ёһотой, тэрэ элдэб гэгдэшэ һанал бодолые, хара амяа харагшадай тараадаг зэрэб суу болон хоб жэбые хэрэгсээнгүй гаража шадахагүй байна, совет оронойе гадаадын оронуудай номнодойн хардалга гүрдэлгые эрид шууд, шадамараар элишэлхэ гээшэ пропагандистын уялга болоно. Хэшээлнүүдэй боложо байхада элдэб асуудалнууд гарадаг, мүн зарим һуралсашад буруу, эндүүтэй һанамжануудые хэлэдэгые ушар ушардаг. Нэгэшье асуудалые тайлбарилангүй орхихогүй, КПСС-эй гадаадын болон дотоодын политика совет арадай шухала аша туһые харалсадаг гэжэ үнэмшэхэтэйгээр ойлгуулха гээшэ пропагандистын уялга болоно.

Империалис үзэл бодолдо, марксизм-ленинизмые али бүхы янзаар ревизилхэ ябадалда эсэргүү, илангаяа Хитадай һандаргахы ябуулга хэгшэдэй үзэл сурталай-теоретическэ талаар баримталдаг антиленинскэ оппортунис ёһоной хараа бодолнуудта эсэргүү тэмсэлэй ехэ хурсадажа байһан мүнөөнэй эрхэ байдалда **пропагандист хадаа добтолго хэгшэдэй түрүүшын зэргэдэ ябаха ёһотой, тэрэ хадаа Ленинэй агуухэ партиин ёһотойл политическэ тэмсэлшэ байха үүргэтэй.** СССР-тэ коммунизм байгуулха программын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай түлөө КПСС-эй болон бусад марксистско-ленинскэ партинуудай тэмсэлэй удха шанарые коммунист бүхэн, партийна эдэбхитэн бүхэн үргэн олон ажалшадта саг үргэлжэ, абьяас хэшээлтэйгээр, үндэһэлэн баримталагтайгаар тайлбарилха, тараһан асуудалнуудта хүсэд һайн харюунуудые үгэхэ ёһотой.

III.

СССР-тэ коммунизм байгуулгын, дэлхэйн социалис байгуулалтын хүгжэлтын, хитад хүтэлбэрилэгшэдэй һандаргахы ябуулгануудта эсэргүүсэн КПСС-эй, бусад марксистско-ленинскэ партинуудай хэдэг тэмсэлэй асуудалнуудые гүнзэгы һайнаар шудалхын тулада Маркс, Энгельс, Ленинэй теоретическэ баялиг зохёолнуудые, партийна шухалын шухала документнүүдые саг үргэлжэ, зорилго хүсэнгөөр үзэдэг байха хэрэгтэй. Марксизм-ленинизмын классигуудай гениальна зохёолнууд партиин, коммунист бүхэнэй, бүхы совет хүнүүдэй соёл сурталай хүсэн түгэс зэбсэг болоно.

КПСС-эй XX болон XXII съездүүдэй материалнуудые, партиин Программые, ЦК-гай декабриин болон февралиин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Зүблөөнүүдэй (1957 ба 1960 онууд) документнүүдые, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудта КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн бэшэгүүдые, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые болон нягта жагсаалые бэхижүүлхэ асуудалнууд тушаа аха дүү марксистско-ленинскэ партинуудай документнүүдые шудалха үзэхэ хүдэлмэридэ тусгаар анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Пропагандистнуудта али бүхы туһаламжа үзүүлхэ гээшэ партийна комитедүүдэй түрүүшын уялга болоно. Союзна республиканууудай коммунис партинууд ЦК-нууд, партиин крайкомууд болон обкомууд һуралсалай жэлэй эхилхын урдуур, мүн тэрэнэй ябажа байха үедэ пропагандистнуудай ботони болзоройн курсануудые үнгэргэхэ юм. Хэшээлнүүдые научна талаараа дээдэ хэмжээндэ, творческо шэнжэтэйгээр үнгэргэлгые хангаха, курсануудай хүдэлмэридэ элитэ эрдэмтэдые, лекторнуудые, партийна болон ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдые хабаадуулха шухала. Партийна комитедүүд хадаа СССР-эй дотоодын болон гадаадын политикын шухала асуудалнууд тухай кружогуудай, семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ саг үргэлжэ мэдээсэжэ байха, коммунис байгуулалтын, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгын бодото зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор хэшээлнүүдые үнгэргэхэ шухала материалнуудаар пропагандистнуудые хангаха зэргэтэй. **Пропагандистнуудай үмэнэ ходоо үгэ хэлэдэг байха гээшэ республика, хизаар, область, город, район, үйлэдбэриин управлени, предприяти, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй уялга болохо зэргэтэй.**

СССР-тэхи коммунис байгуулалтын, дэлхэйн социалис байгуулалтын хүгжэлтын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй стратеги болон тактикын, энэ хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө КПСС-эй, бусад марксистско-ленинскэ партинуудай хэдэг тэмсэлэй асуудалнуудаар түбэй газетэнүүдтэ, «Коммунист», «Партийная жизнь», «Политическое самообразование» гэжэ журналнуудта толилододог статьянууд болон бусад материалнууд лекторнуудтэ, пропагандистнуудта, кружогууд болон теоретическэ семинарнуудай һурагшадта, өөһэдынгөө түсэбүүдээр хүдэлмэрилдэг коммунистнуудта горитой туһаламжа болохо байна. Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай программануудай темэнүүдээр зохихо литературые хэблэлэй газар олон тиражтайгаар барлан гар[…] бэлэдхэл хэнэ. Ажалшадай пол[итич]ескэ эрдэмдэ һураха хэрэгтэ м[…] жэлдэ радио болон телевиде[ни] дүүргэдэг үүргэ дээшэлхэ юм. [һу]ралсалай түсэбүүдтэ оруулагд[аһан] асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүд, [кон]сультацинууд радио, телевиде[ни] программанууд соо ехэ һуури [эзэл]хэ юм.

Политическэ гэгээрэлэй байш[ан]тууд болон кабинедүүд һуралс[алай] жэлэй эхилхэ хүрэтэр олон [юумэ] хэхэ зэргэтэй. Кружогуудай, те[ор]етическэ семинарнуудай һурагш[адай] составые хараада абан, хэшээл[эй] дайнгаа программануудые зохёо[хо]донь пропагандистнуудта туһа[лха], эгээн лэ дүршэл ехэтэй пропаг[анди]стнуудай консультацинуудые [эмхи]доо эмхидхэхэ; литература, [ушар] ушар харуулһан кинофильм[үүд], диаграммануудые, таблицанууд[ые], бусад харуулан ойлгуулха хэр[эгсэлнүүдые] һанамжалан дурадхаха [гээ]шэ политическэ гэгээрэлэй бай[шан]гуудай, кабинедүүдэй уялга бол[оно].

Ажалшадые соёл сурталай та[лаар] хүмүүжүүлхэ энэ шухалын шу[хала] аргада партийна комитедүүдэй һөө саг үргэлжын анхарал ханд[уул]ха гээшэ партийна гэгээрэлэй [һу]ралсалые амжалтатайгаар үнгэр[гэхын] гол нүхэсэл болоно. Олониитын [по]литическэ эрдэмдэ һураха, хэш[ээл]нүүдэй удха һайнтай байха [асуу]далнуудта бүхы партийна орг[ани]зацинууд тусгаар оролдолго гарг[аха], эдэ асуудалнууд партийна су[углаан]нууд, бюрогой заседанинууд б[олон] партийна комитедүүдэй пленум[үүд] дээрэ ходоодо зүбшэн хэлсэг[дэхэ] зэргэтэй.

***

Бүхы совет хүнүүдые револ[юци]онно теори гүнзэгыгөөр мэ[дэхэ] болохо, тэдэндэ коммунис үзэл[эй] дол амжалтатайгаар хүмүүжү[үлхэ] гээшэ коммунис байгуула[лтын] КПСС-эй Программые бэелүүлгэ[дэ, со]вет арадай шэнэ илалтануудые [туйл]лаха шиидхэхы эрхэ нүхэсэлэй н[эгэ]ниие хангаха гэһэн удхатай.

Өөрынгөө ажалаар коммунис [об]щество байгуулжа байхадаа, ма[най] ороной хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци уласхоорондын ор[шон]до капитализмые социализмын [ила]ха хэрэгтэ элитэ ехэ туһа нэ[мэри] оруулна. СССР-тэхи коммунис [бай]гуулалтын амжалтанууд импе[риа]лизмда сэхэ хэгдэһэн сохилто, [ка]питалис оронуудтахи пролетари[ин] ангиин тэмсэлдэ, национально-[сү]лөөрэлгын хүдэлөөндэ, бүхы р[ево]люционно хүсэнүүдтэ тон ехэ т[уһа]ламжа болоно.

Ленинэй партиин дээгүүр [тү]хэндые унагааха, совет арадай [ал]тарлиг хэрэгүүдэй һүр жабхала[нг]гые баларуулха, дэлхэйн коммунис [хү]дэлөөнэй нэгэдэлые һуларуулан болгохо һэдэлгэ гаргадаг Хит[адай] һандаргахы ябуулга хэгшэдтэ ко[ммуни]с байгуулалтын бодото түйл[алта]нууд эрхим харюу бололсоно.

Экономикоёо хүгжөөжэ, ехэ [хү]байгуулха түсэбүүдээ бэелү[үлхэ] хүдөө ажахые ашаг ехэтэй бол[го]хараа шэглэл баримталжа байх[а] совет арад бүхы оронуудай [аж]алшадай үмэнэ өөрынтөө интерн[аци]нальна уялгые нэрэтэй солото[о] дүүргэнэ гээшэ.

Шэнэ һуралсалай жэлдэ эх[илжэ] хэгдэхэ политическэ гэгээрэл [эн]э манай ороной үмэнэ табигдажа [бай]һан түүхэтэ зорилгонуудые [ши]хэлгэдэнь совет хүнүүдтэ, ко[мму]нистнууд болон партийнабэшэ [хүн]нүүдтэ туһалха үүргэтэй. **Гар[аха]байгаа һуралсалай жэлые ма[най] ороной соёл сурталай ажабайд[ал]саашадань дэбжээхэ жэл, ажа[лша]дай марксистско-ленинскэ хату[ужа]лые улам саашань гүнзэгыру[үлхэ] жэл болгохо гээшэ бүхы парт[ийна] организацинуудай, манай соёл [сурта]лай фронтын бүхы һалбари[ну]дай нэрэ хүндын хэрэг болоно.**

(«Правдын» сентябриин 12-[…] номерһоо абтаба[…])

ПАРТИЙНА ЭХИН ОРГАНИЗАЦИНУУДТА

ДҮЙ ДҮРШЭЛ СОГСОЛОГДОО

Буркоопсоюзай автобазын коллектив ажахын тоосоо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар горитой ажал ябуулна.

Үйлэдбэридөө ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ тушаа тус автобазын партийна, профсоюзна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй хүдэлмэри али зэргээр зохёожо, ямар амжалта түйлаһан тухай асуудалые партиин Улаан-Үдын горком һаяхан хараба. Ажахын тоосоо хэрэглэжэ, тус коллектив һайн үрэ дүн түйлаа гэжэ горкомой бюро тэмдэглээд, городой бусад автомобильна ажахынуудта тэдэнэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ гэжэ дурадхаа. Автобазын коллективэй дүй дүршэл тодорхойгоор харуулһан бэшэг бүхы автоажахынуудай партийна организацинуудта эльгээгдэһэн байна.

ПРОДУКЦИИН ШАНАР — ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН АНХАРАЛДА

Үйлэдбэрилдэг продукциингаа шанар һайжаруулха, экономическа талаараа һайн үрэ дүн түйлаха асуудалда партийна организацинууд ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Жэшээлхэдэ «Бужелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй 1-дэхи филиалай партийна организаци предприятияа ашаг олзо оруулдаг болгохо хэрэгтэ бүхы коллективэй хүсэ шадал элсүүлжэ байна.

Үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, хүшэр ажал оньһожоруулха, техническэ талаараа зохилдуулан таарулагдаһан нормо тогтоохо асуудал шиидхэхэ зорилго партийна организаци урдаа табинхай. Пэн түрүүн бүтээдэг продукциингаа шанар һайжаруулха хэрэгтэй гэһэн тобшолол партийна организаци хэһэн юм. Тиимэһээ «Продукциин шанар һайжаруулха арга боломжонууд тухай» асуудал партийна суглаан дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдээ.

Түмэр-бетон зүйлнүүдые һайн шанартайгаар бүтээхын түлөө эрид тэмсэл ябуулхыень заводой коммунистнууд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдые партийна суглаан уялгалба.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной сентябриин 15.

Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ. Локомотив-мөөрэй цехэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшад Агуухэ Октябриин 47-дохи жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтахаяа тэмсэнэ. Энэ цехэй токарь, коммунис ажалай ударник Иван Алексадрович Агеев шадамар бэрхээр ажаллажа, халаан бүриингөө даабари 130 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Агеев локомотивай мөөр тошылдожо байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ ХЭГДЭЭ

һүүлэй гурбан жэлэй туршада Первомайска рудник Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат дээрэ түрүү һуури эзэлжэ, управлениин дамжуулгын Улаан туг таһалгаряагүй абажа ябаһаар. Эндэ түйлагдаһан ажалай бүтээсын хэмжээе хаража үзэхэдэ, Зүүн-Сибириин совнархозой горнорудна комбинадай мэдэлэй предприятинуудай дунда эгээл ехэ юм.

Иимэ амжалта зүндөө ерээгүй. Ажал үйлэдбэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанай, шэнэ онол, арга, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, техническэ дэбжэлтэдэ ходоодо зорижо ябаһанай ашаар түйлагдаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Гадна коллективэй дунда хүмүүжүүлгын, соёл сурталай хүдэлмэридэ, хүдэлмэришэдэй эрдэм мэргэжэл, онол шадабарииinь дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй.

Нэгэ хоёр жэшээ харуулая. һүүлэй хоёр жэлэй туршада руднигай 15 хүдэлмэришэд үдэшын техникум дүүргээ юм.

Энэ жэлдэ 43 хүн хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын һургуулида, 12 хүдэлмэришэд үдэшын техникумда, 5 хүн институтда заочноор һуралсажа эхилээ.

Эрдэм мэргэжэлэйнтээ дээшэлхэдэ хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлыныышье дээшэлнэ гээшэ. Байгша оной эхилһэнһээ хойшо рудник дээрэ 100 гаран мянган түхэриг алмаха уран нарижуулгын дурадхалнууд зохёогдожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Первомайска руднигайхид коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй болохын түлөө мүрысөөндэ оролсожо, түрүүшынгээ алхам хээд байна. Механическа цехэй нүхэд Лосев, Шульгин, Дудко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэйнүүд.

Коммунис ажалай түлөө тэмсэлэй дэлгэржэ байха үедэ хүдэлмэришэдэй һанал бодол, зан абаришье һайн һайхан боложо байна. һаяхан лэ болотор хүбсаһаа һэлгэдэг шкафуудай элдэб янзын суургатай байдаг һэн. Харин мүнөө тиимэ юумэ харагдахагүй. Бэе бэедээ найдадаг, хүн нүхэдөө хүндэлдэг болоо ха юм.

Итгэжэ эбтэй эетэйгээр, хүн нүхэдөө хүндэлэн, бэе бэедээ туһалалсан ажаллахада амжалташье түйлагдана гээшэл.

П. ХОРУЖИН,
руднигай маркшейдер.

„ЗАБАЙКАЛЛЕС" КОМБИНАДАЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДААР

ТҮРҮҮ АРГАДА ТҮРГЭН ЗАМ

Баргажанай, Шулуутайн леспромхозуудай олохон бага комплексно бригаданууд ажалдаа гидроклин хэрэглэжэ, хэдэн арбаад хүдэлмэришэдые модо унагаалгаһаа сүлөөлжэ, ондоо ажалда эльгээхэ арга олгобо. Горхоной леспромхозой модо зөөдэг машинануудай экипажуудай жэшээгээр Шулуутайн, Байгалай, Баргажанай, Хандагатайн леспромхозуудай 80 гаран машина гурбан халаанда хүдэлгэгдэдэг болоо. Тиигэжэ модо шэрэлгэ дээрэ машинануудай бүтээсэ эрид дээшэлжэ, даабариһаа гадуур хэдэн мянган кубометр модон доодо складуудта зөөгдэнэ.

Түрүүшынхээ байгша ондо Хүрбын леспромхоздо эгсэ үндэр, жалга жаамаатай газарта отологдоһон модо агаарай дүүжэн харгыгаар доошоо оруулагдажа эхилбэ.

Эдэ болон бусад түрүү арга үргэнөөр хэрэглэдэг болоһоной ашаар республикын леспромхозууд 8 һарын түсэб дүүргэжэ шадаа. Жэлэй эхилһэнһээ хойшо 2 миллион 586 мянган кубометр модон бэлдэгдэжэ, ороной шэнэ барилгануудта эльгээгдээ. 8 һарын түсэб 60 мянган кибометрээр үлүүлэгдэһэн байна.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭГДЭБЭ

Нарһанай дабирхайе модоной шэнгэн алта гэжэ дэмы хэлсэдэггүй юм. Энээнһээ абтаһан канифоль, скипидар химическэ промышленностьда ехээр хэрэглэгдэдэг. Илангаяа синтетическэ каучук, үнэтэ пластик, лак үйлэдбэрилгэдэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые хараадаа абан, Улаан-Үдын химлесхозой коллектив энэ жэлдэ ехэ оролдосотойгоор ажаллажа, һа[йн] амжалта түйлаба: найма һар[ын] туршада 324 тонно дабирхай су[…]луулаа. Жэлэйнь түсэб 280 тон[но] байһан.

Мүрысэгшэдэй түрүү зэрг[э]… Бэшүүрэй үйлэдбэриин участок г[…]ранхай. Эндэхид даабаряа 30 то[н]ноор үлүүлээ. В. К. Ленейце[в], В. И. Залов гэгшэдэй хүтэлбэр[ил]дэг мастерска участогууд В. [..] Новиковой хүтэлбэрилдэг Хура[…]хаанай мастерска участогай ком[плексно] бригадынхид эрхим а[ж]лаараа шалгарна. Тус бригада ж[э]лэйнгээ түсэб 200 процент дүү[р]гэһэн байна.

АМАРАЛТЫН БАЙШАНДА

Горячинск курорт дээрэ байг[ша] оной хоёрдохи кварталда хоёр д[а]хар гоё байшан ашаглалгада үг[тэ]һэн. Энэмнай «Забайкаллес» ко[м]бинадай предприятинуудай му[н]зөөреэр баригдаһан модошодой а[м]ралтын байшан гээшэ. Мүнөө э[н]70 гаран хүн амараад ерэнх[эй]. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 130-аад [хүн] дошод амарха байна.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД

Социалис мүрысөөнэй авгу[ст] һарын дүн гаргахада Хандагата[йн] леспромхозой коллектив түрү[ү] һуури эзэлбэ. Модо зөөхэ һар[ын] түсэб 110 процент дүүргэгдэ[…]. Даабариһаа гадуур бэлдэгдэһэн м[…] доор 2—2 байратай душан гэр б[а]рижа болохо. Тэрэшэлэн Хүрта[гай], Хандагайн, Итанциин леспром[хо]зууд августынгаа түсэб үлүүлэ[…].

Мүнөө үедэ республикымнай [ажал]дошод Агуухэ Октябриин 47 [жэ]лэй ойн баярай хүндэлэлдэ а[ж]лай вахтада жагсанхай.

Н. ТЮРНЕВ.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ АЛДАР СОЛО!

Арюухан харгы

томашинада хүдэлхэнь ба-
ааб даа. Уһа, хоол эрихэ,
сусахаяа хохирхо бэшэ, бү-
һаа, машина мухаряа юм
гэжэ зариман хэлсэдэг.
даа. Автомашинынтнай жо-
ой ажал тиимэ амархан бэ-
эшэ. Үбэлэй һаари хүйтэн
зунай аайма халууншье
нюдэ балай саһа бордоһон,
хура бороошье болог,
жолоошомнай түхэреэн
рульһаа һалахагүйл. Шубуу
ноо өөрэгүй, үүр сүүрээр
тэрэл машинатаяа носол-
уһа, хоолынь» бэлдэхэ бо-
.
тээшэе ябахадаш, харуул-
столдол тэгшэ, сахэ харгы
байгша һэм. Шабар шабха
гол горхонһоо эхилээд,
уршаг, һаад олдоод лэ бай-
гэжэ һүниинь һүнидэһэн
ш, оройтохош, зүдэрхэ,
.
еэл түбэһэн юумэнһээ тун-
тгүй, халуун, хүйтэниие
—нилээд зоригтой, зүр-
хүн лэ ёһотой һайн жолоо-
ложо гарадаг гээшэ.
ын Бата-Мүнхэ эдэ бүгэдые
айн мэдэхэ даа. Эгээл гуша
жэлдэ автомашинын жолоо
абахадаа, энэ хүмнай хүй-
алуунии яһалахан үзэһэн
Бүри гуша гаран ондо Ту-
нютагтань түрүүшын
рай ерэхэдэ, багаханһаа тү-
бэрхэ, уран дархан угтай
Мүнхэ уданшьегүй тракто-
мэргэжэл шудалаа бэлэй.
унишье болоогүй, нюта-
хэдэн үетэн хүбүүдээр
курс дүүргээд, автомаши-
лоодожо һураба.
Тиихэдэ шофер-жолоошон
най эгээл ехэ мэргэжэлтэй
отой байгаа. Машинамнай-
ехи морхигорхон «полутар-
ааб даа. Теэд тэрээгээрээ
ехээр омогорхожо, юунһээ-
үү нарин нягтаар абажа
һэмди,—гээд Бата-Мүнхэ
мүнөө хөөрэхэ байха.
шьегүй гитлеровскэ хархис
Эхэ һайхан орондомнай
орожо, Бата-Мүнхэшье
йнгаа хүбүүдтэй адли ма-
раа сэхэ фронт ошоһон. Бом-
рядай тэһэрээн соогуур, эн-
тэндэшье нүхэ «воронко»
фронтын ялхи харгы-
гурбан жэлдэ ябаад, бүтэн бү-
расалдажа, бэе мэндэ бусаа.
аа дарһалсажа, даагаа һүүл-
» ерээд, Бата-Мүнхэмнай
оёр үдэр гэртээ һуугаа гү,
гү, колхозой кузницын
хэзээ заяанда орхигдошоһон
ай хуушан гурбан тонныи
машина носожо ороо. Эндэ тэндэ-
һээ түмэр түдэгэ суглуулан, шада-
ха юумэеэ өөрөө дархалжа, город-
һоошье асаруулжа байгаад, тэрэ
машинаяа бүтэн болгожо, хүл дээ-
рэнь табяа бэлэй.

— Тиигэжэ дайнай һүүлдэ Ба-
та-Мүнхынгөө һайгаар түрүүшын
нэгэ мухариха машинатай болоо
агша һэмди,—гэжэ нютагайхи-
ниинь хэлсэдэг даа.

Иигэжэл анханһаа хойшо жо-
лоошоной хүндэ мэргэжэлдэ бүхы
зүрхэ сэдьхэлээрээ дурлажа, авто-
машинынгаа рульһаа хахасаагүй
ябана бшуу. Гуша шахуу жэл соо
Бата-Мүнхэ Бадмаевай машинаа-
раа ябаһан харгы, зөөһэн ашааень
тоолохо, хэмжэхэ болоо һаа, дэл-
хэйе оло дахин орёоһон байха.
Теэд тэрэниие тоолоод, хэмжээд-
шье яалайб. Энэ хүнэй хамтын
ажалда хэһэн, оруулһан туһа нэ-
мэри, ашаг үрые нютагайнь зон
өөһэдөө хуу хаража, мэдэжэ ябаа
юм ааб даа. Тэрэниие мартаха-
шьегүй байха.

Хараадшье үзыт даа. Чисаанын
совхозой хоёрдохи отделенидэ Бад-
маев Бата-Мүнхын хабаадалсаа,
гар хүрэлсөөгүй ажал гэжэ байха
аал? Үгы. Үбэл фермэ, гүүртын
адууһа малда үбһэ тэжээл, һолоо-
мо һошо зөөхэ, барилгын
модо, шулуу шэрэхэ гү, али хабар
хүрэнгын ороо һо абаашаха, асарха
болоходо, үнөөхил Бата-Мүнхэ бэ-
лэн байха. Намартаа унаһан мал-
гайгаа абаха сулөөгүй — ургаса
хуряалгын халуун үедэ комбайн—
тоог — бэлэдхэлэй пунктын хоо-
рондо хэн үдэр һүниие мэдэн-
гүй гүйлгэнэб? Баһал Бата-Мүн-
хэмнай. Шухала хэрэг гараха, го-
род ошохо болоходо, Бата-Мүнхэл
гэлсэхэ.

Иигэжэ Могсохон, Тураасгай
нютагта Бата-Мүнхэ Бадмаевһаа
ондоо бэрхэ механизатор, тракто-
рист, жолоошон оройдоо үгы гэнэ
бэшэбди. Яһала олон. Ямаршье
орёо оньһон машина жолоодожо
шадаха, мэдэхэ болоһон дээдэ га-
рай механизаторнууд: Даша-Доржо
Санжижапов, Дылык Дашацыре-
нов, Цыбикжап Жимбиев, Дымб-
рыл Гунсуев, Цырен-Намдак Нам-
сараев болон бусадые тооложо за-
хадань гараха аалши. Теэд үнэндөө
эдэнэймнай олонхинь нютагайнгаа
эгээл үнинэй жолоошон Бата-Мүн-
хэ Бадмаевай хажууда ябажа, онь-
һон машинын дүрэ шудалһан,
дүршэл шадабаридань һураһан
байна ха юм.

— Мүнөө элдэб машина техни-
кэ улам олон болоо. Заһабариин
хэрэгсэл, зэмсэг түхеэрэлгэшье хаа
хаанагүй элбэгжээд, механизато-
раар хүдэлхэдэ жэшээгүй хүнгэн
һайн болоо гээшэ. Ажабайдалайн-
гаа һайжарха бүри хөлые бодохо-
гүй заримашуул механизаторнууд
гээшэбди гээд, архи амаараа га-
ратар ууга ад, машина, трактораа
абдэхэ, зэмсэг зэрэеэ хээгүүр хая-
ха, тарааха, ехэл хара буухаар
байдаг,—гэжэ тэрэ дура гутан хэ-
лэдэг.

— Мүнөө «ГАЗ-51» машинаа
хаһа соонь заһаад лэ ар-
ба шахуу жэл гарһаа гаргаагүй
ябана. Машинаньшье хуушаараа
гэхээр бэшэ, эндэ тэндээ нэгэ хон-
хорхой ёнхорхойшье болоогүй,
үнөөхил зандаа гүйжэ байдаг. Цы-
денбалаймнай баабай өөрөө анха-
най гэдэһэнэйнгээл годирхойһоо
бэшэ, ондоо нэгэ хэлтэгы, һарюу
ябадалгүй, одоо сэхэ, сэбэр, зантай
хүн.

Тээсгэн иимэ ушар болоо. Эндэ
хүдэлхөөр ерэһэн жолоошон Г. Ку-
ренков гэдэг Сагаан-Нуурай фер-
мын хажууда шэнэ ургасын шэ-
ниисын ороохоной обоолоотой, ха-
руулгүй хэбтэхые хараба. Үдэр
зоной сайлахаяа ошоһон хойно
һамбаашалан, тэрэ ороохонһоо 5
мэшээг дүүрэтэр хээд, Сулхари
абаашажа худалдаха гэжэ байба.
Энэ үедэ эндэ хэрэгээр ябаһан
Бата-Мүнхэ хараад:

— Юу хэжэ, яажа байна гээ-
шэбши, болииш,—гэбэ.

— Абяагүй бай, шинии хэрэг
бэшэ,—гэжэ нүгөөдэнь абаһаар
дүтэ халдаахагүй хэбэртэй.

— һайнаар лэ орхи, шамайе
энэ хулууһан ороохотойш таби-
халгүй байхаб,—гээд Бата-Мүн-
хын эрид шиидэнги байхада, за-
нажа, айлгажа, гуйжашье ядаад,
Куренковынь ороохоёо мэшээг-
тэйнь хаяжархёод, гүйлгөө.

— Хамтын зөөридэ гар хүрэһэ-
нэйнгөө түлөө харюусахаш,—гэжэ
Бадмаев тэрэниие отделениин кон-
тородо асараа юм.

Мүнөөшье жолоошон Бата-Мүн-
хэ шэнэ ургасын монсойхошье
ороохо гээнгүй абахын түлөө тэм-
сэжэ, Могсохон, Тураастайн голоор
таряа шэрээд лэ үдэр, һүнигүй
гүйлтэнэ. Үдэрэй 15—20 хүрэтэр
эрьесэ хэжэ, 400—500 центнер
ороохо комбайнһаа тоог дээрэ зөө-
нэ.

Иигэжэл олоной туһада үнэн
зүрхэнһөө, унатараа оролдожо яба-
даг энэ жолоошоной сэдьхэлынь
ходол омог дорюун, хүсэл эрмэл-
зэлгэнь мохошогүй хурса, ажабай-
далынь арюун һайхан, харгынь
хэзээдэшье сэхэ, сэбэр байг лэ гэ-
жэ юрөөе.

М. НАМЖИЛОВ.

Хориин үйлэдбэриин управлени
Могсохон нютаг.

Хонин бүриһөө хурьган

НАЙДАБАРИДАНЬ ЭТИГЭМЭЭР

Исэнгын нуурай хойто талаар Ам-
баар нуур тээшэ шэглэн ошоһон хар-
гын баруун талада зохидхоноор тү-
хеэрэгдэһэн хонидой зунай байра
байдаг. Эндэ Исэнгын совхозой эр-
хим хонишон Дулмажап Базаровагай
даадаг эхэ хонидой отара байрлана.

— Дулмажап хонишомнай һаяхан
Москва ошожо, арадай ажахын туй-
лалтануудай выставкэ хаража ерээ
юм. Ажалдаа һайн амжалта туйлаһа-
найнгаа түлөө тиишэ ошохо путев-
коор шагнагдаһан байгаа,—гэжэ сов-
хозой директор Дмитрий Рабданович
Банзаргашеев манда хэлээ һэн.

Нүхэр Базарова хонин дээрэ ажал-
лаһаар үнихэнэй. Дүй дүршэлөөр
баян, оролдосотой хонишон гэжэ ню-
тагтаа мэдээжэ болонхой. Һүүлэй жэл-
нүүдтэ түл абаха, ноохо хайшалха
түсэбөө ходо дүүргэжэ байна. Үнгэр-
һэн жэлдэ 100 эхэ хониноо 100
хурьга түлжүүлжэ шадаа юм. Һайн
ажалайнь түлөө нэмэлтэ түлбэриин
гуримаар 10 гаран хурьган нёдондо
жэл үгтэһэн. Мүнөөшье 10 хурьга
абаха болонхой.

Августын һүүл багаар һэн. Исэн-
гын совхозой таряалан, сабшалан дээ-
гүүр ябаха замдаа Дулмажап Базаро-
ватай уулзаха зорилготой отарадань
хүрэжэ ерэһэн байгаабди. Газаа до-
соонь ариг сэбэр, эмхи гуримтай. Даб
гэһээр лэ эндэ ёһотойл эзэд байдаг
гэжэ мэдэмээр. Хашаа соо һүрэг хо-
нид хаалгатай, тэндэһээ нэгэ залуу-
хан басаган гаража, мэндэшэлэлсэ-
бэбди.

Саашадаа хөөрэлдэжэ мэдэхэдэ-
мнай эдэмнай үглөөгүүр ороондо
оруулагдаад, мүнөө дахинаа хоёрдо-
хёо искусственна аргаар үрэжүүлэг-
дэхэеэ бэлшээриһээ асарагдаһан хо-
нид байба. Сагыншье болоһон байгаа
— түрүүшын үрэжүүлгэһээ 10 час
үнгэрөөд байба.

Отарын эзэнтэй гэртэнь уулзажа
шадагдаагүй, бэлшээри дээрэнь зол-
гоһон байгаабди. Үгэ дуугаар хомор,
даруу номгон зантай, наһатайшаг
эхэнэр эмээл морин дээрэ хонидоо
адуулан, байра тээшэнь залан ябаа
бэлэй. Малынь тобир тарганууд, ма-
шинын дуу абаһаар лэ иишэ тиишээ
гүйлдэнэ.

— Ажалнай ябажал байнал даа,—
гээд амар мэндээ хэлсээд, ажал хэрэ-
гээрнь һонирхоходомнай Дулмажап
Базарова харюусаа һэн.

Өөртэйнь, мүн совхозой мэргэжэл-
тэд, хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ,
хонишоной дүй дүршэл тухай ойлго-
һон мэдэһэнээ тобшохоноор найруул-
ха гэбэл иимэ байна.

650 эхэ хонидые харууһалжа бай-
на. Булта нарибтар ноохотойнууд.
Үнгэрһэн жэлдэ түрүүшынхеэ 100-
һаа 100 хурьга абажа түлжүүлһэн.
Урдахи жэлнүүдтэшье муу бэшэ ам-
жалта туйлагдадаг байгаа, тиигэбэ-
шье түл абалгаараа энээндэ хүрэг-
дөөгүй. Энэ жэлдэ мүн лэ 100-аад
хурьган абтажа түлжүүлэгдээ. Социа-
лис уялгань гэбэл ерэхэ январь-фев-
раль һарануудта 100 эхэ хониноо
100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха.

Уялгынь абажа харабал бага бэшэ.
Теэдшье Дулмажап Базаровагай ота-
рынхид энээнээ дүүргэхын тула яһа-
ла оролдоно. Хонидойнгоо ноохо хай-
шалан сасуу хурьгадһаань һалгаажа,
зунай хүхэ ногооной шэмэтэйе бэдэ-
рэн бэлшээжэ эхилһэн байна. Адуул-
хадаа хоёр наранай хоорондохёор
хизаарлаагүй. Үглөөнэй 4 часһаа эхи-
лээд үдэшын харанхы болотор хони-
дынь ходол бэлшээри дээрэ. Наранай
дээрэ гаража үдэрэй халуунай эхил-
хэдэ нуур, хоолойн хажууда асаржа
уһалаад, нэгэ бага тиирүүлжэ ама-
руулһанайнгаа һүүлээр һэбшээ һал-
хитайхан газар бэдэржэ бэлшээдэг.
Хонидойнгоо толгой бүриин хойноһоо
ходол адаглажа, хаража ябадаг зан-
шалтай.

Олон һүрэгтэ зариманиинь шахаг-
дажа, түлхигдэжэ, садатараа эдеэлэн-
шьегүй үлэшэдэг. Тиимэһээ малайн-
гаа олоороо нэгэ газар сугларшабал,
тараажа ябадаг ха юм.

Бэлшээринь Исэнгын нуурай хой-
то талаар нэмжынэ. Ногоонойнь ша-
нар гэбэл элдэб—голойшье, хүдөөгэй-
шье ногоон бии. Уһаар дутамаггүй.
Гэбэшье талмайнь тиимэ ехэ бэшэ,
ойро тойрон таряалан, сабшалан.
Энээнһээ болоно эндэхи бэлшээреэ
зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала
байгаа. 3—4 хоноод лэ һэлгэжэ, тү-
рүүн бэлшээһэн газартаа 12—14 хо-
ногһоо бусажа ерэдэг байба. Ногоо-
ниинь һэргээд, ургаад байдаг, малшье
дуратайгаар бэлшэдэг.

— Тобир тарган мал үдэсэтэй, тү-
лыншье өөдэргэн һайн байдаг. Тии-
мэһээ зунай зулгы ногоондо, намарай
элдиндэ хонидоо һайса бэлшээжэ,
хүсэ шадалынь хүсэлдүүлхэ зорилго
табиһан байгаабди,—гэжэ нүхэр Ба-
зарова хөөрэнэ.

Зориһондоо хүрэгдөө гэхэдэ алдуу
болохогүй. Хонидынь яһала тарга-
нууд. Мүнөө хуряагдаһан сабшалан,
таряалан дээгүүр адуулжа, бүри сула
хүсэтэй болгожо байнхай.

Отара дээрэ хонидой үрэжүүлгэ
дүүрэхэ дүтэлэнхэй. Искусственна
аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Эндэнь һай-
наар түхеэрэгдэһэн пункт—досоонь
ороходо ариг сэбэр. Пробирка, при-
борнуудынь заабариин ёһоор. Хони-
дой ороондо орожо, үрэжүүлэгдэһэ-
ниинь тэмдэглэһэн тусхай дэбтэртэй.
Иража харахада үдэр бүри 25—30,
заримдаа 40—50 хонид үглөө үдэ-
шэниинь—хоёр дахин үрэжүүлэгдэ-
һэн байна. Зоотехническэ заабариин
ёһоор үрэжүүлгэ эндэ хэгдэнэ гэжэ
мэдэхээр.

Пунктын хажууда ороондо ороһон
хонидые илгажа хааха хашаа, һараб-
шатай таһалга бии.

Хонидоо искусственна аргаар үрэ-
жүүлдэг болоһонойнгоо ашаар лэ
хурьгадые олоор абадаг болоообди гэ-
жэ хонишод дэмы хэлсэдэггүй. Гадна
үүлтэрыень һайжаруулха, ноохо-
нойнь шанар дээшэлүүлхэ арга олгог-
доно ха юм. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ
тон харюусалгатайгаар хандадаг.

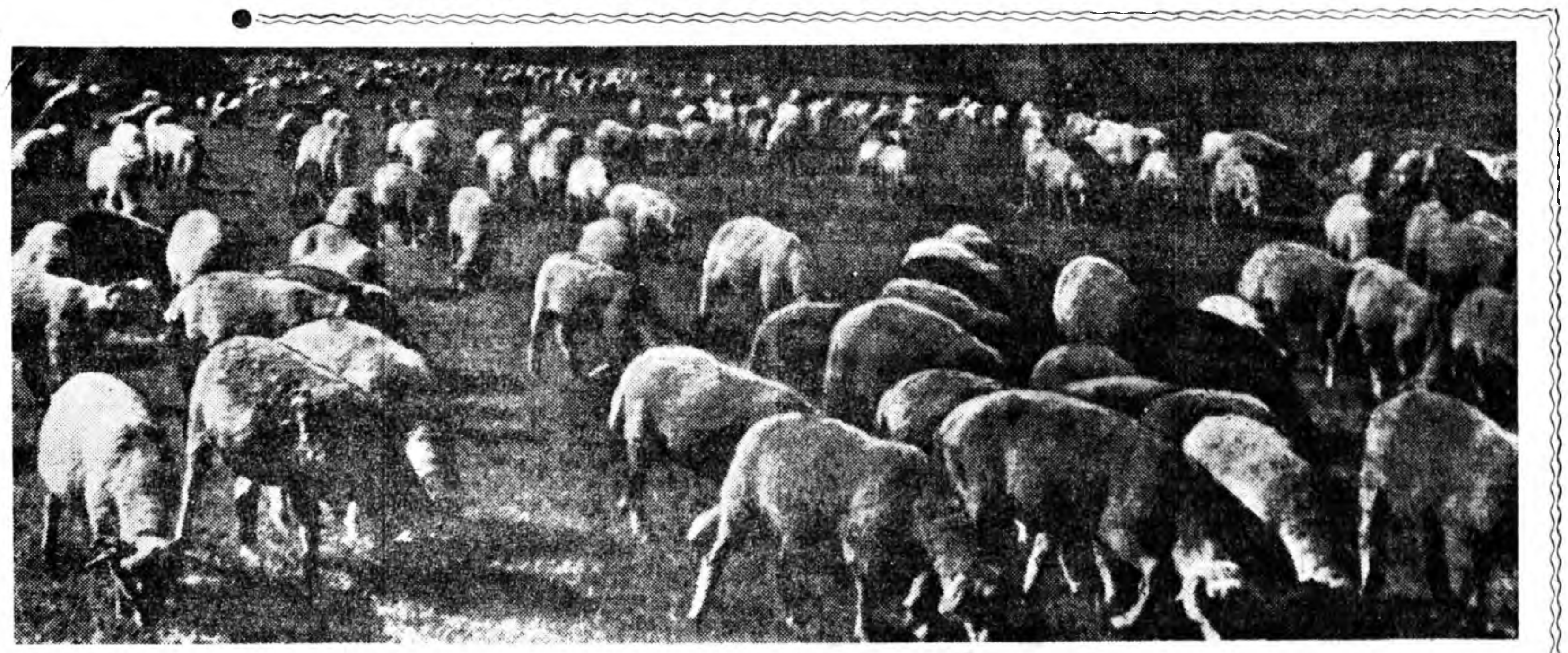
Үглөөнэй 4 часһаа хонидоо бүлэг
бүлэгөөрнь таһалжа хаагаад, хүгтэй
хусануудые табижа ороондо ороһо-
нииень бэдэрүүлдэг. Ототой гэжэ эли-
рүүлэгдэһэниинь илгажа абаад, бу-
садыень бэлшээридэ гаргахынгаа урда
тээ үрэжүүлжэ эхилнэ. Ороондо оро-
һон 20—30 хонидоо час хахад—хоёр
часай туршада үрэжүүлжэ үрдидэг
байна. Гол зорилгонь гэбэл, хаһа са-
гынь алдангүй, дары түргэн үрэжүүл-
бэл мал һайнаар хээлитэжэ, һубайр-
даггүй. Хоёрдохи үрэжүүлгээ энэ
үдэртэнь, түрүүшынхиһөө 10—12
часай үнгэрөөд байхада дабтадаг.
Үрэжүүлэгдэһэн хонид 4—5 үдэрэй
туршада амяарлан адуулагдана.

Бэдэрхэ хусануудаа тусгаар харуу-
һална. Эндэ иимэ гуша гаран хуса
бии. Элдэб нэмэлтэ тэжээл, концен-
трат гэхэ мэтэ ходо үгтэжэ байдаг.
Искусственна үрэжүүлгын бүхы дээ-
рэнь дүүрэхэдэ эдэ хусануудынь һу-
ла табигдажа, һүрэгтэйгөө хамта яба-
даг юм.

Иигэжэ искусственна үрэжүүлгые
оролдосотойгоор үнгэргэдэг туладаа
энэ отарынхид хурьга олоор абадаг
болонхой. Энэ жэлдэ нэгэшье хонин
һубайрхагүй гэжэ эндэхид найдуулна.

Ажал хэрэгтэйнь хаража танил-
саад, хонишон Дулмажап Базароватай
хөөрэлдөөд байхада энэ найдабари-
дань үнэн зүрхэнэй этигэл түрэнэ.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

Хонин ажал хүдөө ажахын олзо ехэтэй һалбаринуудай нэгэн гэжэ Ахын аймагай колхозууд һайса мэдэдэг болонхой. Тиимэһээ хонидой тоо толгой олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулжа, мяха, ноохо ехээр абадаг болохын түлөө эндэ ехэ оролдолго гаргагдана.

Зураг дээрэ: түлжүүлэн таргалуулагдаһан хабарай хурьгадые гүрэндэ тушаахаяа ябана.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Хориин һонин

...ҮРШАНИИНЬ ДЫШИГМА

...ай совхозой гурбадахи от-
... һаалишан, партиин гэ-
Дышигма Базаровна Сахияе-
...хозой түрүүшүүлэй дунда-
...гаржа гараа. Энэ дүршэл-
...алшан жэлһээ жэлдэ һү
...а дээшэлүүлжэл ябадаг.
... ондо Дышигма Базаровна
...бүриһөө 1650 килограмм һү
...уялга абаа һэн. Энэ жэлэй
...н 8 һара соо үнеэн бүриһөө
килограмм һү һаагаа гэхэ
... бүхы дээрээ 412 центнер-
...эбэ. Бүтээсэтэй ажалайн-
...өө нүхэр Сахияева респуб-
... Хүндэлэлэй самбарта оруу-
...ай. Энэ эрхим нүхэрэйнгөө
...ээр хүдэлжэ, совхозой һаа-
... бүхэн уялгаяа дүүргэхээр
...ай.

УРДАНЬ ИИМЭЭР УРГУУЛАГДААГҮЙ

...нтын совхозой 4-дэхи от-
... кукурузашад мүнөө жэл-
... амжалта туйлаба.

...низаторнууд Сергей Реку-
...силий Ринчиндоржиев гэг-
... оролдолгоор эндэ кукуруза
хэзээнэйхиһээ һайнаар ур-
...даба. Жэшээлбэл, Сергей
... 110 гектарай тус бүриһөө
...тнер, Василий Ринчиндор-
48 гектарай тус бүриһөө
...нтнер кукурузын силос да-

... бүхыдөө 4000 тонно силос
...аа.

...ДХОЛЫНЬ ОЛОГШОД

...агай совхозуудта зунай, на-
... эдеэлсэтэй тунга бэлшээри-
...аа таргалуулжа, шэгнүү-
... ехээр нэмээдэг мал адуулаг-
...лон юм. «Первомайский»
...ой мэдээжэ мал адуулагшад
...аржапов, Ж-Д. Биликтуев
... ажалаа шадамараар эмхид-
... июль һарада харууһалжа
... 138—166 малайнгаа шэг-
... сүүдхэ бүхэндэ 800—840
...ар нэмээбэ.

...оноо заабол бэелүүлдэг
... мал адуулагша Ц-Д. Буда-
... 135 толгой мал харадаг.
...хэнэйнгөө шэгнүүрые сүүд-
... июль һарада дунда зэргээр
...граммаар нэмээгээ. Сүүдхэ-
... 15—16 час адуулжа, бэл-
... түргэ түргэн һэлгүүлжэ,
...онь уһалжа, хужар дабһаар
...гүй ябаһанайнь аша үрэ
... ха юм.

К. ЖАЛСАРАЕВ.

ХҮСЭЛҺЭН ҺААЛИШАД ХҮНЭГӨӨ ХАЛЯНА

● Сэлэнгын совхоз һү һаалгаар 9 һарынгаа түсэб 22 хоногоор уридшалан дүүргээ.

● Һаалишан Надежда Тадвашкина управлени доторoo мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Үнеэн бүриһөө үдэртөө 10 литр һү һаана.

Сентябриин 10. Энэ үдэр һайн
мэдээсэлнүүд дуулдаба. Хяагтын
управлени дотор ямар ажахы һү
һаалгаар ехэ амжалта туйлаба хаб
гээд һонирхоходо Сэлэнгын совхоз
9 һарынгаа түсэб 22 хоногоор
уридшалан дүүргэһэн байгаа.

Жэгтэйшье юумэниинь үгы даа.
Зунай бэлшээриин үедэ һү ехээр
һаахабди, абаһан түсэб уялгануу-
даа заатагүй дүүргэхэбди гэжэ сэ-
лэнгынхид үгэеэ үгэһэн юм. Үнеэ-
дынь зүлгэ ногооной гараһан саг-
һаа эхилэн һайнаар харууһалагда-
жа, һү һаалияа улам нэмээгээ.
Малынь һүниндөөшье адуулагдажа
байгша һэн. Үдэртөө гурба дахин
һаагдажа байгаа. Иигэжэ ажалла-
жа байхадань һү һаалинь бүри
ехээр нэмээ бшуу.

Хараад үзэел даа. Үнгэрһэн 8
һара 10 хоногой туршада тус сов-
хозойхид 7 мянга 219 центнер һү
һаагаа. Харин 9 һара соо абтаха
7200 центнер һүнэй орондо эды
шэнээн болобо гээшэ. Тиигэжэ эн-
дэхи һаалиин фермэнүүд управле-
ни доторoo түрүүлжэ ябана. Жэ-
шээлхэдэ, Ехэ-Цагаанай һаалиин
фермынхид үнеэн бүриһөө 1500-
аад литр һү һаажа, управлени до-
торoo мүрысөөндэ эрхимлээ. Тии-
хэдэ Бэлюутын һаалиин фермэдэ
үнеэн бүриһөө 1400 шахуу литр
һүн һаагдаа. Август һара соо дун-
да зэргээр нэгэ үнеэнһээ үдэртөө
хахад пууд һүн һаагдажа байгаа
юм.

Үнеэн бүриһөө 8—10 литр!
Һаалишадай дунда иимэ мүрысөөн
эмхидхэгдэнхэй. Энэ мүрысөөндэ
эрхимлэжэ ябаһан совхозой түрүү
һаалишан Надежда Тадвашкина
тухай хэдэн үгэ хэлэмээр. Энэ һаа-
лишан үнгэрһэн 8 һара соо үнеэн
бүриһөө 2 мянга гаран литр һү
һаагаа. Ганса август һарада 320
литртэ хүргөө юм. Мүнөө Надежда
управлени доторoo эрхимлэжэ яба-
на. Тэрэ үдэртөө үнеэн бүриһөө 10
литр һү һаадаг. Совхозой бусад
һаалишад Д. Данзанова, Б. Нима-
ева тэгшэд ажалдаа маттаалтай.
Эдэнэр 8 һара соо үнеэн бүриһөө
1499—1572 литр һү һаагаа.
Ажал дээрэхи гуримаа эбдэнгүй-
гөөр, зоотехническэ заабаринуудые
һайнаар сахидаг дээрэһээ түрүү-
шүүл ехэ амжалта туйлана.

Хүсэлжэ ажаллахадаал хүнэ-
гөөр халима һү абана ха юм даа.

Б. ДАМДИНОВ.

БЭЛШЭЭРИИН ҮЕДЭ ҮНЕЭНҺЭЭ 1000 ЛИТР ҺҮ

УТААТА-ДАЛАХАЙДАА СУУРХАНА

Үглөөнэй тунгалаг огторгойдо ал-
тан намарай шаргал наран аалихан-
наар дэгдэн хөөрэбэ. Хэһэг үүлэ-
нүүд намнасалдан урагшална. Һэ-
рюусэмэ зөөлэхэн һэбшээн һаяхан
шарлашаһан хуһа модоной набша-
һануудые һаршагануулан үлеэнэ.

...һаалга дүүрэбэ хэбэртэй. Хэдэ-
хэн минута үнгэрбэ гү даа, һаали-
шад хүнэгөөр дүүрэн һү баринхай,
гэр тээшэ алхална. Һүеэ тушаажа
байхадаа үндэршэг бэетэй сагаан
шарайтай эхэнэр баяртайгаар:

— Үбһэ ногооной хагдаржа бай-
башье, һү һаалимнай доошолноогүйл,
—гэжэ тэрэнэй хэлэхэдэ, бэшэ нү-
хэдыншье зүбшөөһэн янзатай тол-
гойгоо дохино. Таба зургаан жэлэй
саана холын Захааминда үнеэн бү-
риһөө үдэртэ хахад пууд һү һааха
байдал байгаагүй юм. Харин мүнөө
олон һаалишад, тэрэ тоодо Ринчин
Доржиева сүүдхэдээ үнеэн бүриин
8—10 литр һү һаана.

Энэ һаалишанда 12 үнеэ даалгаг-
данхай. Тэдэнь һайнаар харууһалаг-
дажа байдаг юм. Ринчин Доржиева
дүшөөд наһанай эхэнэр. Хэр олон
жэлдэ мал ажал дээрэ хүдэлжэ
байнабта гэжэ тэрэнһээ асуухада
анхан һаалишан болоһон тухайгаа
анхаралтайгаар хөөрэжэ захалдаг.

Нэгэтэ колхозой түрүүлэгшэ Рин-
чиние правленидээ дуудуулаа. Юун-
дэ, ямар хэрэгээр дуудуулһаниинь
нүхэр Доржиева таажа ядаһаар тү-
рүүлэгшынгээ урда зогсоно. Кабинет
соонь парткомой секретарь байгаа.

— Далахайн гүүртэдэ һаалишан
хэрэгтэй болоод байна. Колхозой
правлени Таниие эльгээхэ гэжэ
шиидхэбэри гаргаба. Юун гэжэ бо-
донобта, гэһэн асуудал тушаа юу бо-
дожо байһаниинь түрүүлэгшэ таа-
хые оролдоһон шэнгеэр Ринчинэй ур-
даһаа ажаглан байба. Рин-
чин Доржиева нэгэ бага дуугай бай-
һанайнгаа һүүлдэ һаалишан болохо
зүбшөөлөө үгөө һэн.

Анхан бэрхэшээлтэйшье байгаа.
Олон үхибүүтэй байһандаа энэ
ажалда ядарһаншье юм. Теэд тү-
рүүшын үдэрһөө эхилэн нүхэдэйн-
гөө туһалжа байхадань урмашан,
зоригтойгоор ажаллаа бэлэй. Залуу
наһанайнгаа хүсые ёһотойл харуул-
һан байгаа ха: «ямар зоримгой һаа-
лишан бэ. Һанаһанаа заабол хүсэл-
дүүлхые оролдодог» гэжэ суутаа
ажалладаг нүхэдынь хэлэдэг болоо.

Тиигэһээр хэдэн жэл үнгэрөө.
Ринчин Доржиева ажалдаа дүй
дүршэл ехэтэй боложо, колхозойн-
гоо түрүү һаалишан боложо шадаа.
Үнгэрһэн жэлдэ даадаг үнеэдһээ
хамта 20 гаран мянган литр һү
һаагаа һэн. Ринчин Жамсарановна
даадаг малаа һайнаар эдеэлүүлхэ,
зоотехническэ заабаринуудай ёһоор
харууһалхые оролдодог.

Аймаг доторoo үүсхэл гаргаһан
Хамниин XXII партсъездын нэрэм-
жэтэ колхозойхидой жэшээе һаали-
шан Доржиева халуунаар дэмжээд,
энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1.400
литр һү һааха зорилго табяад,
ажаллажа байнхай.

— Абаһан уялгаяа үлүүлэн
дүүргэхэб. Оролдосо үүсхэлээ гар-
габал үгэдөө лаб хүрэхэ байхаб, —
гэжэ «Байкал» колхозой түрүү
һаалишан мэдүүлнэ. Жэлэй эхинһээ
хойшо үнгэрһэн долоон һара соо
үнеэн бүриһөө 1.030 литр һү һаа-
гаа.

С. ТАБДАЕВ.

Танай һанаанда таарана гү?

АЛТАНАЙ СЭНТЭЙ АЛАГШАН

«Хэжэнгын сомондо 5 мянга гаран хүн зон ажаһуудаг. Бүхы дээрээ үмсын 1600 үнеэд тоологдодог...»

(Хэжэнгын сомоной соведэй түрүүлэгшэ Дондок Бадмаевай хөөрөөнһөө).

Хэжэнгэ үнэхөөрөөшье нилээд ехэ
тосхон юм. Гайхаадшье яалай: орой-
доо гурбахан жэлэй саада тээ аймагай
түб байгаа бшуу. Теэд мүнөөшье хү-
нүүд үсөөрөөгүй шахуу. Эмхи зургаа-
нуудшье яһала олон бии. Хэжэнгын
сомондо 5 мянга гаран хүн зон ажа-
һууһаар. Тэдэнэр үмсэдөө бүхы дээ-
рээ 1600 шахуу үнеэдтэй. Нэгэ үнеэ-
гүй залуу багша айлда ороһомни,
эзэниинь гэртээ байгаагүй һэн. Нарай
үхибүүгээ тэбэреэд һууһан нүхэ-
рынь: «Үнеэ худалдажа абахамнай.
Нүхэрни эртээнһээ үбһэ бэлдэхэеэ га-
ранхай. Эдээндэ һүмбэй уулгаагүйдэ
аргагүй ха юм»,—гээд үхибүүгээ заа-
гаа һэн.

1600 шахуу үнеэдынь хилээмэ эди-
дэггүй ааб даа. Үбһэ эдидэг. Үлэн-
шье байг, хяагшье байг—хамаагүй.
Үбэлэй турша соо дунда зэргээр 20
центнер үбһэ зоогложорхиходоо ама-
яашье татахагүй хомхой хободог ами-
тад ха юм. Үмсын үнеэнэй үрмэ то-
һоной амта үзэһэн хүн бүхэн үнэн
зүрхэнһөө тиигэжэ тоолодог байһан-
дань бү һэжэглэе. Тоо бодолгоор һа-
маараал хадаа, саашань үргэлжэлүү-
лэе. Тиихэдээ үмсын үнеэд үбэлэй
туршада 32000 центнер (эрхим гээ
һаа эндүүрэл үгы) үбһэ хоггүй эди-
жэрхинэ бшуу. Энэнь бүхы совхозой
үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбэй дүрбэ-
нэйнь нэгэ хуби болоно. Юуб гэхэдэ,
совхоз 80000 центнер үбһэ тэжээл
бэлдэхэ түсэбтэй юм. Энэнь совхозой
50000 мянга гаран хонидто (25 мян-
ган хонид хурьгалха байһыень хараа-
даа абангүй яажа болохоб!), 6 ша-
хуу мянган эбэртэ бодо малда хүрэхэ.

Жэшээд үзыт! Үнэхөөрөөшье, үм-
сэдэ үндэр хабһан, үлөөшэдтэнь —
үбдэл сүбдэл гэдэгнай энэ бэшэ гү?
Сагаан талада үмсын садхалан эреэг-
шэн үлэн хооһон үргэдэг хамтын ха-
рагшантай уулзаа һаа, бурхан зүг,
баһан татажа бардам янзаар дайраад-
шье, эбэрэйнтээ эршэ үзөөдшье гара-
хадань зугаанайхи ааб даа.

Байгыт теэд. Эбэрэй эршэ, хүлэй
хүсэ үзэлсэхынь урда тээхэнэ нэгэ
иимэ асуудал табия.

Эреэгшэмнай яагаад садхалан
зэрэмшээжэ ябанаб? Эдихэ элбэг дэл-
бэг үбһэ ногоон эгээ хаанаһаа олдооб?
Хии агаарта ургажа байһыень хибэд-
һэлээгүй ха юм.

Харюунь иимэ: тэрэл үлэн хооһон
үргэдэг харагшанайнгаа хоол буляа-
гаа. Хоггүйгөөр буляагаа. Хорёо
соонь ороод буляагаагүй, үгы, үшөө
эртэ намар хада эреэгшэндээ эзэ-
ниинь эдеэ бэлдээд байгаа. Совхозой
газар дээрэһээ сабшажа абаһаниинь
сохомтой ааб даа.

Теэд яажа тиижэ бололтойб? Хо-
рюултай юм бэшэ гү?

«Хорюултайнь аргагүй ааб даа. Һогооборишье үбһэ дурааараа сабшажа абаха хүн олдохогүй. Харин үбһэндэ ябалсаад, өөртөө «нэгэ юумэ монсогойлжо абахадань юун гэхэбши. Совхоздо зуун бухал сабшаад, арбынь өөртөө абадаг ёһошье байха. Юрэдөөл, үнеэндээ үбһэ абаагүй хүниие үбэлэй үүдэндэ олохогүйт».

(Оньһожоруулагдаһан хонишодой бригадын бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Цэнгэ Буянтуевай үгэһөө).

Зүб лэ хэлэнэ даа, Цэнгэ Буянтуе-
вич. Үбэлэй үүдэндэ үбһэгүй хүниие
олохогүйш. Тииһээ тиитэрээ яагаад
«нэгэ юумэ монсогойлно» гээшэб?

Сентябриин эхеэр Хэжэнгын талын
уужамаар ябахада, хүнэй нюдэ бая-
суулан үндэр үндэр һүринүүд зэлэ
татан жэрыдэг. Тэдээндэ дүтэлэн
ошоходотнай, хаяа багаарнь нэнгэн-
хэй хангал гутама һайхан үбһэнһөө
сомогдоһон хэмжээгээрээ тээ багахан
«һүриин дахуул» һуужа байха. Тии-
хэдэнь тэрэл эреэгшэнэй (алагша-
найш гээ һаа, илгаагүй) эдишэ энэ
гэжэ багсаагаарайгты. Алдуу болохо-
гүй.

Совхозой дирекциин тусхай захи-
ралтын ёһоор, сентябриин 5 хүрэтэр
нэгэшье хүн үмсэдөө үбһэ обоолхо эр-
хэгүй юм. Үнэн дээрээ тэрэл сентяб-
риин 5 хүрэтэр эреэгшэнэй эдихэ эр-
хим үбһэн эрхэ бэшэ сомоотой байдаг.

Суута хонишон Цэнгэ Буянтуевай
бригадынхид хэдэн звено боложо ху-
баараад, үбһэеэ сабшана. Звено бүхэ-
ниинь 1000 центнер үбһэ соможо
абаха түсэбтэй. Туд тудтаа 600 гаран
эхэ хонидтой ахалагша хонишод Шоён
Намжилов, Бадмацыбик Жигмитдор-
жиев болон бусадай звенонууд түсэ-
бөө гол түлэб дүүргэнхэй. Хэжэнгын
ара үбэрөөр тэдэнэй бодхооһон һүри-
нүүд тэбхылдэнэ.

— Энэ үбһэмнай хонишодтомнай
лаб лэ хүрэхэ бэзэ,—гэжэ Бадмацы-
бик Жигмитдоржиев хөөрэнэ.—Үбһэн
үлүү болобо гэжэ дуулдаагүй—газа-
рай байбал сабшажал мэдэхэбди.

Тон зүб. Эдэ звенонууд үсөөн ху-
нүүдһээ бүридэһэншье һаа, шударгы-
гаар шармайна: өөрынгөөл отарада үб-
һэ бэлдэхэдээ оролдоһониинь шье ойл-
госотой. Теэд... теэд эдэ звено бүхэн-
дэ, бригададань хашаг шэнгеэр ха-
жууһаань аһалдаһан үбһэшэд өөһэд-
һөөнь олон гэхээр... Совхозой мэдэ-
лэй хүнүүд аад, совхоздоо үбһэ саб-
шаад, өөһэдтөө «нэгэ юумэ монсо-
гойлхоо» хүсэгшэдые эндэ огто ха-
раадаа абанагүйбди. Харин нилээд
томо Хэжэнгэ тосхондо үшөөл олон
эмхи зургаанууд үлөө һэмнай. Гур-
бан һургуули, түйлай ехэ больница,
тоһоной завод, арбаад гаран магази-
нууд—баһашье олон бэзэ. Тоолоо
һаа, үшөөшье олдохо байха. Иимэл
эмхинүүдэй хүнүүд жараад бухалай
жааханшаг һүри табижа үгөөд, табяад
бухалаар табхар томо һүри «нэгэ юу-
мэ» болгон монсогойлоод, трактораар
шэрүүлээд талиишадаг. 1600 эреэг-
шэнэй (алагшанай гү) эдеэ хоол
иигээд лэ, үльгэр соо хэлэдэгтэл, гэ-
рэй арын хашаа соо гэнтэ буушана.
Үшөөшье ондоо «шэдитэ» аргануудые
юун һабардаха һэм, теэд энэ нэгэ-
ниинь эгээл мэдээжэ арганьхаш.

Хамтын үбһэнэй һогообор бүхэндэ
хашаг шэнгеэр аһалдагшадые яажа
үсөөрүүлхэб. Эреэгшэн (алагшан гү)
үргэдэг харагшан хоёрой үнэтэ хоол
үбһые адли тэгшэ амасуулхын арга
юм? Хайшан гэжэ гуримшуулхаб?

«Гуримшуулхаар шухала болоһон лэ асуудал гээшэ. Хабартаа хамтын малай муудахада, халаг гэхээр юм. Үмсын мал үдэрһөө үдэртэ олон боложол байдаг. Энэ бүгэдые гуримшуулхал хэрэгтэй».

(Хэжэнгын сомоной соведэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн мал бэригшэдай нүхэсэлэй түрүүлэгшэ Никита Бочкиной үгэһөө).

Зүб, гуримшуулха хэрэгтэй. Заабол
гуримшуулха шухала. Теэд хайшан
гэжэ гуримшуулхаб?

Дээрэ дурдагдаһан үнөөхи залуу
багша айлай нарай үхибүүндэ бүлеэ-
хэн амтан һүмбэй хэрэгтэй ха юм.
Лаб лэ тэрэ залуу айл үдэр бүри
үнеэнтэй носолдохо, һааха, һаа һэнэ
гэхэ дуратай байгаагүй ёһотой даа.
Үхэр малгүй өөдэлхэгүйбди гэжэ шэб-
шэдэгыньшье хай даа. Тэдэндэ гансал
һүн хэрэгтэйл. һү, хэнэйшье мэдэ-
һээр, үнеэн үгэдэг гээшэ ааб даа. Бэ-
шэ хаанаһаа абахаб?

— Магазинһаа абахаа яагаа юм?—
гэжэ хото городойхид гэлыжэ болохо.
Зүб. Нээрээшье магазинһаа абахада
ядаг юм?

Одоол эндэ бүхы хөөрэлдөөнэйнгөө
үнгиин нэгэ һабагшада хүрэбэбди.

Хүдөөгэймнай магазинуудта һүндэл
адлишье юумэн үгы ха юм. Байдаг-
гүй. Хорёоршье, Яруунаршье, Му-
хар-Шэбэр, Хяагтаршье, Зэдэ, Түн-
хэнөөршье ябагдаа, теэд магазиндэ
һүнэй наймаалагдахые хараагүйбди.
Тиимэһээл үнөөхил залуу багша айл-
дамнай мүнгэншье хэрэггүй, һүн,
һүмбэй лэ хэрэгтэй болошоно бшуу.

Тоһоншье алга. Мяхан маахам...
Теэд совхозрабкоопууд һанаа амар
һуудаг. Тэдээндэ энэ ушар хамаатай
бэшэ шэнги. Тиимэ бэшэл ёһотой.

Харин... харин үглөө бүри Хэжэн-
гын сомоной 1600 шахуу үмсын
эреэгшэ (сагаагша гү) үнеэд мөөрэл-
дэһөөр бэлшээридэ гарадаг. Тэдэнэй
сэдьхэл тэнюун. Үбэлдөө эдихэ 32000
центнер шахуу үбһэниинь дулаахан
хашаануудайнь арада нюдынь бая-
суулан тэбхынэ. Ама алдахаар, алта-
найл сэнтэй алагшан байна даа.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

ТААРАМЖАТАЙ, АШАТАЙ ТУҺАТАЙ, БАТА БЭХИ

Барилгын ба харгы замай машинануудай уласхоорондын выставкэдэ табигдаһан совет экспонадууд

Москвада нээгдэһэн Барилгын ба харгы замай машинануудай уласхоорондын выставкэ олон оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай холбоо барисаа тогтоохо, үргэдхэхэ гол зорилготой. Эндэ коммерческэ центр эмхидхэгдээд, совет гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүдэй 100 тухай түлөөлэгшэд тэрээндэ ороно.

Лужникида табигдаһан совет экспонадууд тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйжа, выставкын коммерческэ директор Василий МЫШКОВТО АПН-эй корреспондент хандаһан байна.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ 100 предприяти Москвадахи уласхоорондын выставкэдэ хабаадана. Тэндэ олохон шэнэ машина, механизмуудые табинхай. Эдэ экспонадууд 16 мянган дүрбэлжэн метр газарые эзэлнэ. Выставкын совет таһаг оронои машина бүтээлгын амжалтануудые, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай далайсые харуулна.

Дэлхэйн 50 гаран оронууд манай бульдозер, экскаватор ба газар малтадаг элдэб машинануудые худалдан абадаг юм.

СССР-эй худалдаа наймаанай фирмэнүүд барилгын ба харгы замай 200 тухай элдэб янзын машинануудые харуулна.

Бетон гаргадаг завод-автомадай модель мэргэжэлтэдые, худалдан абагшадые лаб һонирхуулха байха. Москвагай инженер Николай Козловой зохёон бүтээһэн вибропрокатна станай хажуугаар гараһан хүнүүд анхаралаа заабол хандуулхань лабтай. Энэ өөрсэ агрегат түмэр бетоноор хэгдэһэн үргэлжэ панель олоор гаргаха юм. Мүн шулуутай бетон гаргаха вибратор бии болгогдонхой. Иимэ вибратор бетонно холисо руугаа томо шулуунуудые табидаг. Тиихэдэ цементнь 40 хуби хүрэтэр алмагдажа, барилгын үнэ сэн хямдарна.

Совет техникэ харуулһан таһалга соонь элдэб экскаваторнууд олон. Эндэ пневматическа, гидравлическа, электрическэ аргаар хүдэлгэгдэдэг машинанууд бии. Тэдэнэй шанагань 0,15—2,5 кубометр хүрэтэр хэмжээтэй. Траншей малтадаг экскаваторнуудай дундаһаа үрэмдэн малтадаг машина илгарна. Тэрэниие Воронеж хотын конструкторнууд, хүдэлмэришэд зохёон бүтээһэн байна. Иимэ машина часай 2.500 кубометр шорой гаргажа хаяха шадалтай. Уһалууриин һубагуудые татаха хоёр ротортой экскаватор харуулагдана. Тэрэнэй бүтээсэнь—часай 700 кубометр. Газ ба нефть дамжуулха сорго хоолойнуудые һуулгадаг роторно экскваторнууд мүн лэ эндэ табигданхай.

Харгы заһабарилдаг машинанууд горитой һуури эзэлнэ. Гидравлическа оньһотой автогрейдер, скрепер, гэнжэтэ ба мөөртэ бульдозер, мүн олон тоото бусад механизмууд эндэ харуулагдана. Пакистанай делегациин хүтэлбэрилэгшэ Малик Хак Наваз тэдэ машинануудай хээрэ хүдэлжэ байхыень хараад: «Бухэ бэхи, ашаг ехэтэй машинанууд лэ байна даа!» гэһэн юм.

СССР-тэ барилгын элдэб кранууд бүтээн гаргагдана.

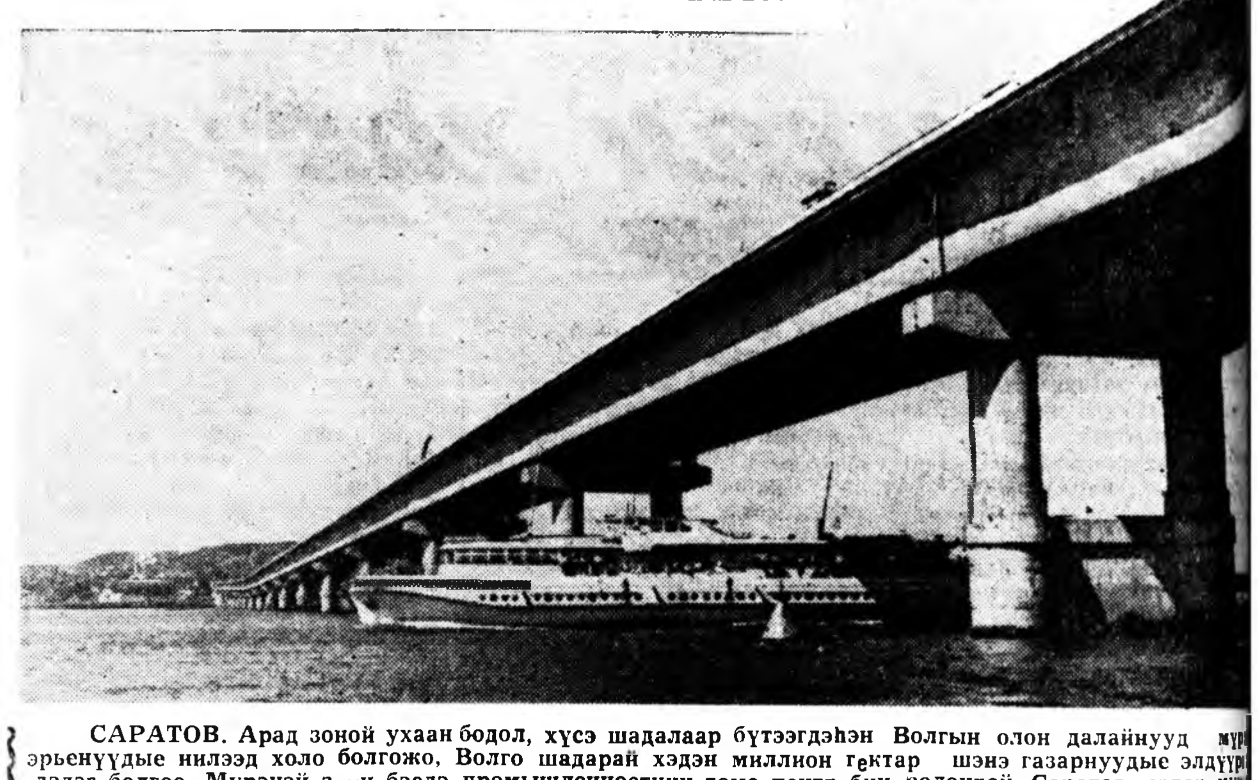
100 тонно ашаа үргэхэ хүсэтэй пневматическа ехэ кран манай ороной таһагые нээнэ.

Туршалгын полигон дээрэ манай машина бүтээгшэд программна оньһотой кран табижа харуулба.

Совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүд энэ выставкые угаа ехэ удха шанартай гэжэ тоолоно.

(АПН).

ЕВРОПОДОХИ ЭГЭЭЛ ТОМО ХҮҮРГЭ

САРАТОВ. Арад зоной ухаан бодол, хүсэ шадалаар бүтээгдэһэн Волгын олон далайнууд мүр... эрьенүүдые нилээд холо болгожо, Волго шадарай хэдэн миллион гектар шэнэ газарнуудые элдүүр... дэдэг болгоо. Мүрэнэй зүүн бэедэ промышленностиин томо центр бии болонхой. Саратов шадар мүр... хоёр эрье холбохо томо хүүргэ баригдаха хэрэгтэй болоо һэн. М... тиимэ хүүргэ баригдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Шэнэ хүүргэ 2800 ... утатай. Тэрэ эртэнһээ бүтээгдэһэн конструкцинуудһаа суглуул... Волго мүрэнөөр ябадаг томо корабльнууд хүүргэ доогуур ... гүйгөөр гаража шадаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүргын бэлэн болоһон хуби харуулагда...

ТАСС-ай фотохрони...

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Вальтер Ульбрихт Белград орохонь

БЕРЛИН, сентябриин 12. (ТАСС). Болгариин Арадай Республикада мүнөө айлшалжа байһан ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ, СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Вальтер Ульбрихт Болгариһаа бусаха замдаа Белград хүрэхэ болоо гэжэ эндэ тусгаар соносхогдоһон байна. Тиихэдээ СФРЮ-гэй президент, Югославиин Коммунистнуудай союзай генеральна секретарь Иосип Броз Титотэй тэрэ уулзаха юм.

Аюулгүйн Соведэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 12. ТАСС-ай корреспондентнүүд В. Копытин, С. Лосев иигэжэ дамжуулна: НАТО-гой гэшүүн хоёр ороной—Грециин болон Турциин хоорондохи харилсаан Кипрэй асуудалһаа уламжалан, угаа ехээр хурсадажа, сэрэгэй тулалдаанда хүргэхөөр боложо байнхай. Энээн тухай ООН-ой Аюулгүйн Совет үсэгэлдэр зүбшэн хэлсэһэн байна.

Турцида Грециин гомдол, мүн Грецидэ Турциин гомдол зүбшэн хэлсэгдээ.

Кипрые Грециин дэмжэдэг дээрэһээ Турциин правительство 1930 оной греко-турецкэ договорые болюулаад, грегүүдые Турциһаа оло олоор сүлэжэ ороо гэжэ Турциин правительствые Грециин түлөөлэгшэ Димириос Бициос үгэ хэлэхэдээ гэмнэһэн байна. 1.073 грегүүд августын 15-да Турциһаа сүлэгдөө. Стамбулһаа 12,5 мянган грегые намнахабди гэжэ Турциин засагаархид заналта хэнэ гээд тэрэ мэдээсээ.

Турциин правительство Грецидэ дайгаар ороxo заналта хэнэ гээд Бициос үргэлжэлүүлэн хэлээ. Турциин командовани Грециин хилэдэ дүтэлүүлэн, нэгэдэхи армиие асараа, тиихэдэ Турциин сэрэгэй самолёдууд Грециин агаарай хилые ходол дабажа байдаг.

Грециин түлөөлэгшын хэлэһэнэй ёһоор, Турци Кипр тээшэ өөһэдынгөө 600 солдадые нюусаар эльгээгээ, буу зэбсэг болон һомо хэрэгсэлнүүдые арал руу ябуулжал байдаг. Аралда дүтэ Турциин зэбсэгтэ хүсэнүүдые суглуулхадаа, Турци Кипртэхи турок хэтэрмэ этэгээдүүдые тухирна, Кипрэй асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулха хэрэгые тон бэрхэтэй болгоно гээд Бициос зааһан байна.

Удаань Турциин түлөөлэгшэ Эральп үгэ хэлэхэдээ, Кипр тушаа өөрынгөө правительствын бэелүүлдэг эзэрхэг түримхэй политикые зүбтүүлхэ һэдэлгэ гаргаа. Греци Кипрые өөрынгөө газарай хуби болгохые эрмэлзэнэ гэжэ тэрэ баталан хэлэхэ зуураа, арал дээрэхи турецкэ бүлгэмүүдые хашана хабшана, Кипрэй конституциие сахинагүй гэжэ Грециие, мүн Кипрэй президент Макариосые тэрэ дахяад гэмнээ.

Турциин правительство Грециин харьяатадые Турциин газар дээрэһээ үнэхөөреэл сүлөө гэжэ мэдэрхэ зуураа, эдэ хэмжээнүүдые абаха «баатай болоһон байгаабди» гэжэ Эральп мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 12. ТАСС-ай корреспондентнүүд В. Копытин, С. Лосев иигэжэ дамжуулна: Аюулгүйн Соведэй үсэгэлдэр үдэшын заседани дээрэ Грециин болон Турциин гомдолнуудые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Советскэ түлөөлэгшэ Н. Д. Морозов түрүүлжэ үгэ хэлэхэдээ, Кипрэй хэрэгүүдтэ НАТО-гой гэшүүн байһан зарим оронуудай хамааран оролсоһонһоо уламжалан, Дундада далай шадарай байдал шахардуу шанга болоо гээд мэдүүлээ.

Турциһаа грек хүн зониие сүлэжэ гаргалга энэрхы сэдьхэлые хэрэгсээгээгүй ябадал болохоһоо гадна, политическэ удха шанартай гээд советскэ түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Юуб гэхэдэ, энэ ушар оршон байдалай шахардуу шанга болоһо байһан районд тохёолдоно бшуу. Грек үндэһэ яһанай хүн зондо эсэргүүгээр Турциин правительствын абажа байһан хэһээлтын хэмжээнүүд болюулагдаха гэжэ Аюулгүйн Совет хүлеэхэ эрхэтэй.

Бодото ушар байдалые элирхэйлхын тулада Аюулгүйн Соведэй түлөөлэгшэдые Кипр эльгээхэ тухай Турциин дурадхалые советскэ түлөөлэгшэ буруушаагаа. Юуб гэхэдэ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин түлөөлэгшэд Кипртэ яһала олон бии байна бшуу. Дундада далайн зүүн талын районд амгалан тайбан, аюулгүй байдал һэргээхын тулада Кипрэй Республикын дотоодын хэрэгүүдтэ зарим гүрэнүүдэй хамааралсалгые, энэ аралда зэбсэгтэ добтолго хэхэ аюулай Турциин зүгһөө гаража байһые шадаал һаа түргэнөөр зогсоохо хэрэгтэй гээд Н. Д. Морозов мэдүүлээ.

Удаань Заанай Яһата Эрье гэжэ ороной делегат Ушер, Франциин түлөөлэгшэ Сэйду, Мароккын түлөөлэгшэ Сиде Баба гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, грек үндэһэ яһанай эрхэтэдые Турциһаа сүлэхээ болихыень Турциин правительствые уряалаа.

Англиин делегат Патрик Дин, США-гай түлөөлэгшэ Эдлай Стивенсон, Кипрэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Киприану болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

I Интернационалай 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан конференци

БЕРЛИН, сентябриин 12. (ТАСС). I Интернационалай зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна конференци эндэ СЕПГ-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институтда хоёр үдэрэй турша соо болоод дүүрэбэ. АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, конференциин хүдэлмэридэ хэдэ хэдэн ороной 120 элитэ түүхэшэд хабаадаа.

I Интернационалай гол шухала асуудалнуудта, тэрэ тоодо уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэмэл ябуулгын түлөө тэмсэл, эб найрамдалай түлөө 1 Интернационалай хэһэн тэмсэлэй удха шанар, национальна асуудалда тэрэнэй хандалга, Германидахи профсоюзна хүдэлөөнэй бии боложо хүгжэлгэдэ I Интернационалай дүүргэһэн үүргэ гэхэ зэргын асуудалнуудта конференци гол анхаралаа хандуулаа.

Финляндиин шэнэ правительство

ХЕЛЬСИНКИ, сентябриин 12. (ТАСС). Финляндида парламентска правительство байгуулагдаа.

Чиновнигуудай правительствын тушаалһаа бууһые президент У. К. Кекконен зүбшөөгөөд, Аграрна союзай түрүүлэгшэ И. Виролайнен түрүүтэй шэнэ кабинедэй составые энэ үглөөгүүр баталаа.

Цейлоной порт гүрэнэй мэдэлдэ абтаба

КОЛОМБО, сентябриин 12. (ТАСС). Цейлоной правительствын шиидхэбэреэр хэмжээнэйнгээ талаар орон дотороxи хоёрдохи порт — Галледахи далайн порт гүрэнэй мэдэлдэ абтаба.

Цейлондохи автопокрышкануудай түрүүшын завод советскэ проектээр, СССР-һээ ерэһэн мэргэжэлтэдэй туһаламжатайгаар бодхогдожо байдаг. Барилга дээрэ советскэ техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Заводой ашаглалгада үгтөөд байхада автомобильна шинэнүүдые Цейлон бусад оронуудһаа абахаяа болижо шадаха байна. Зураг дээрэ: заводой барилгын талмай дээрэ. ТАСС-ай фотохронико.

У Танай харюу

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 12. (ТАСС). Турциһаа ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшын сентябриин 10-най меморандумда ООН-ой Генеральна секретарь У Тан үсэгэлдэр харюу эльгээгээ. Коккин шадарай турок хүн зондо материалнууд болон бусад зүйлнүүдые эльгээхэ гэжэ Турциин правительствын һанаашалжа байһанда Кипрэй правительствын һаад ушаруулаа һаань, Кипртэ эсэргүү зэбсэгтэ интервенциие Турци дахяад һэргээхэ гэһэн заналта энэ меморандум соонь хэгдэнхэй. «Кипртэ материалнууд болон бусад зүйлнүүдэ эльгээхэ гэһэн Турциин правительствын ямаршье түсэбүүд Кипрэй правительствын зүбшөөлөөр бэелүүлэгдэхэ ёһотой» гэжэ Генеральна секретарь тэмдэглэнэ. «Кипрэй газар руу ямар нэгэн ондоо аргаар материалнууд гү, али ондоо зүйлнүүдые эльгээхэ гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдэй аюултай хойшолондо хүргэжэ болохо байһанда» Генеральна секретарь анхарал хандуулна.

Кипртэхи байдалые-бүри шахардуу шанга болголгодо туһалхаар, сэрэгэй ябуулгануудые үргэдхэлгэдэ хүргэхөөр ябуулгануудые хэхэһээ бэеэ барихыень бүхы гүрэнүүдые Аюулгүйн Совет августын 9-дэ гаргаһан резолюци соогоо уряалһан байгаа гээд У Тан һануулна. Кипртэ эсэргүүгээр али бүхы сэрэгэй хүсэ хэрэглэлтые болюулха гэжэ Турциин правительствада Соведэй түрүүлэгшын хандаһан хандалгые Аюулгүйн Совет лаблан батална гээд У Тан һануулаа.

ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГДЭҺЭН УЯЛГА

Улаан-Үдэдэ республикын Союзпечатиин хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан болоо. Суглаан дээрэ «1964 ондо хэблэл тараалгын дүн болон 1965 ондо хэгдэхэ хүдэлмэриин зорилго тухай» элидхэл эндэ хабаадагшад дуулаа, олон хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр арад зоной дунда газетэ, журнал тарааха талаар ябуулһан хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай тогтоһон байна.

Энэ жэлдэ Союзпечатиин хүдэлмэрилэгшэд болон ниитын тара... ажалшадта газетэ, журнал заха... даа мүнгыень һүүлдэ түлүүлхэ... хидхэһэн байха юм. Энэ хүд... манай эндэ анха түрүүшын... хидхэгдэһэн шэнэ арга болоно.

Хэблэл тараагшад энэ суглаа... рэ 1965 ондо эмхидхэхэ хүдэлм... талаар дээшэлүүлэгдэһэн уялга... ба.

Н. ХАЛМАТО...

Баабгайтай бараалхалдан гээд...

Алянгадахи геологиин партиин эдихэ юумэнэй складай харуулшан Архип Ивановичай байдаг гэр Витим голой эрьедэ орбойно. Гэрэйнь урда тээ брезент майхан татаатай. Хажуу тээшээ харахада томохон складуул.

Орохо дүтэлһэн наранай гэрэл ойн оройгоор туяатаа утанэ. Үбгэнөө эрьежэ ерэһэн Архивай һамган үдэшын эдеэ бэлдэжэ тухатүйхэн.

— Архип, уһанда ошоод ерээ һааш болохо байгаа. Тиихэ һамбаандаш хартаабхаяа арилгаһуу,—гээд һамган дуутарба. Үбгэншье уһанда ошожо, хүтшэн хартаабхаяа арилгажархёод, галаа нособо. Нүхэрөө хүлеэһэн тэрэ һамган түгсүүл һандайлан, галай захада һууба. Тиигэһээр байтар модон соогуур юумэнэй ябаха абяан дуулдалай. Харан гэ, хара баабгай...

— Тад-тай жэрхэ! Архи-ип! Өө Архип! Баабгайл! —гэжэ шанга гэгшээр хашхараад, гэр руугаа гүйжэ орошобо.

Архип Иванович уһанай захын шэбэр шуты сооһоо дүүрэн хүнэгтэй уһа баринхай, тулуур тулан, һүдэб-һэдэб доxолһоор гэр тээшэ гэшхэлбэ. Һамтанайнгаа оог хашха табиһаниие дуулаагүй, уһанда ошодог зүр... аалихан алхалба. Тиигэжэ ... харгы дээрэ хара гүрөөһэнэй ... ражархин гэхэдэ, абажа ... уһаяа табижархёод, доxол... мартан, гэр тээшэ табилууһа... на. Гэртэ орон гэ, айһан һамган... газараа оложо ядан, углуудаа ... лэн һууба ха. Ханада үлгөөтэ... һан буугаа даб харайн абаад, ... Иванович сүүмхэ сооһоо һомо... гажа, гартаа ороһон патроноор ... һомолбо.

Тэрэ үедэ баабгайшье ма... хажуугаар эрьелдэн, энэ тэрэ ... шэншэлжэ байба. Удхаруу... һүнэй баанха долёожо үзөөд, ... хэһэн янзатай болжо, эрьен ... гаа шэглэбэ. Архип Иванович ... һэхэн, баабгайн хойноһоо нэгэ ... лаад абаба ха. Баабгай ... шьегүй ой тээшэ галгюулаа. ... гэһээнь, һомонь картечь бэшэ, ... буудаха жэжэ шаба байшоо. ... һандань Архип Ивановичай гар... рэ һомо дайралдашоо гээшэ. Т... хип Иванович бартахиие ба... гээд, һула һалашоо.

В. КОЗЛАЧК...

Сагаан уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, хура бороо орохогүй. Баруун тээһээ һулашагаар һалхилха, үглөөгүүр 1 градус хүйтэнһөө 4 градус хүрэтэр дулаан, үдэртөө 9—14 градус дулаан байха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 1—3, үдэртөө 12—14 градус дулаан болохо.

Сентябриин 16—17-ной үдэрнүүдтэ үе үе үүлэтэй байха, шиг бороо орохогүй.

БАГАХАН УГАНДЫН ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

Зүүн Африкын эмхи захагүй тала дайдада оршодог багахан Уганда дотор шиидхэгдээгүй политическэ асуудалнууд олон. Уганда холын хойто зүгтөө Конго Судан хоёртой хилэлдэг юм. Эдэ оронуудай бага яһатад арсалдаа гаргадаг дээрэһээ хоорондоо саг үргэлжэ хёмороотой байдаг. Зөөри зөөшэгүй, гэр байрагүй болоһон үбшэн, үлэн хооһон олон мянган хүнүүд Уганда руу зугададаг. Оронойнь урда захада мүн лэ иимэрхүү байдал тохёолдонхой, хажуудахи Руандын республикаһаа зугадажа гараһан 12 мянга шахуу тутси яһатан тэндэ ажаһуудаг. Эдэнэр Угандые мүнөөнэй Руандын правительстватай тэмсэхэ газар болгохо гэжэ һэдэнэ.

Угандын дотоодо районуудтахи байдалынь мүн лэ амгалан бэшэ. Газарайнь этнографическа, түүхынь онсо өөрэ илгаае хараада абангүйгөөр, Англиин колонизаторнууд тэндэхи газар дайдые хэһэг бүһэг болгоо. Зорюута дэбэргэгдэдэг феодальна харилсаанууд оронойнь нэгэдэмэл гүрэн боложо хүгжэлгэдэ һаад ушаруулна. Этээл эдэ шалтагаанууд политическэ шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тойбо татана.

Мүнөө хүрэтэр Уганда феодальна хаашуулай дүрбэн шэнэ гүрэнһөө: Буганда, Торо, Анколе, Буньёро гэдэгүүдһээ бүридэнэ. Эндэхи феодальна зонхилогшод урдынгаа үлэмжэ эрхэһээ арсаха дурагүй. Феодальна өөһэд хоорондын хёмороон орон соохи байдалые бүри хүндэрүүлнэ. Буганда Буньёро хоёрой харилсаан ехээр муудажа, эдэ хоёр орон хоорондоо зэбсэгтэ тулалдаануудые хэнэ. «Алдагдаһан областьнууд» гэжэ нэрлэгдэдэг, Буньёро королевствын 6 провинци тушаа арсалдаан эдэ королевствэнүүдэй хоорондо хэдэн жэлэй турша соо үргэлжэлһөөр. Дурсагдаһан газарые англичанууд Буньёроһоо буляажа абаад, 1892 ондо туһалһанайнь түлөө Бугандын хаанда «бэлэглэһэн» байгаа. Жадаар, номо годлёор зэбсэглэһэн хоёр королевствын сэрэгүүдэй байгша оной июль һарын тэн багта һүүлшынхеэ дайлалдахадань, 116 хүн алуулаа. Торогой король — мүн тэндэхил бамба, быканджо гэжэ угсаатанда эсэргүү ёһотойл дай хэнэ. Баторонуудһаа дулдыдан дарлуулдаг эдэ угсаатад муу байдалда байдаг дээрэһээ Торо королевствэһээ гараха эрилтэ табина. Ороной ямар нэгэн хубидань үргэлжэ шахуу буһалгаанууд болоһол байдаг. Угандын түбэй правительство буһалгаашадые дарахын тула һара бүри шахуу сэрэгээ эльгээнэ.

Уганда мэтын гүрэн феодалнуудай хоорондохи арсалдаа шиидхэхын орондо тон шухала, хойшолуулагдашагүй асуудалнуудые шиидхэхэ зэргэтэй байгаа. Яахадааб гэхэдэ, энэ гүрэнэй экономико колониальна дарлалтын үедэ ехээр муудаһан, хүн зониинь үгытэй ядуу ажаһуудаг болоһон байна.

Англичануудай Зүүн Африка хүдар ерэхэ үеэр Уганда хэдэн гүрэн боложо хубааралһан юм.

Англиин аша туһада зорюулжа Бугандын, тэрэшэлэн Угандын бусадшье королевствэнүүдэй газар баяшуулай мэдэлдэ үгтэһэн байгаа. Таряашадай олонхинь газаргүйдөөд, тэрэниие мүнөө баяшуулһаа абажа элдүүрилхэ баатай болоно.

Национальна аша туһаяа харадаг, экономико хинаха хэрэгые гүрэнэй мэдэлдэ үгэхэ эрилтэ табидаг хүтэлбэрилхы гол парти — Угандын арадай конгресс баяшуул-феодалнуудаар дэмжэгдэдэг хүнүүдтэй саг үргэлжэ тэмсэхэ ушартай болоно.

Энэ хүтэлбэрилхы партиинь парламент дотор шиидхэхы үүргэ дүүргэдэггүй байһан дээрэһээ орон соохи байдал бүри хүндэрнэ. 1962 оной апрель соо һунгалтын болоходо, правительство байгуулхын тула шухала һууринуудые нэгэшье парти Национальна суглаан дотор эзэлжэ шадаагүй һэн. Иимэ ушарай тохёолдоод байхадань, мүноонэй премьер-министр Милтон Оботе Бугандын зонхилогшые дэмжэдэг «Кабака екка» («Гансал хаан») гэжэ партитай холбоо байгуулаа юм. Оботе тиихэдээ хэдэ хэдэн буулта хэхэ баатай болоһон.

Угандын хамтын дээдэ парламентда Бугандын правительствын түлөөлэгшэеэ томилхыень зүбшөөгөөд, министрнүүдэй хэдэн тушаал эзэлхэ арга тэрэ бүлэгтэ олгоһон, «алдагдаһан областьнууд» гэдэг тухай асуудал хаража үзэлгые адагынь хоёр жэлээр хойшолуулха шиидхэбэри зүбшөөһэн байна.

Демократическа гэжэ нэрлэгдэдэг парти Угандада мүн лэ бии. Энэнь колонизаторнуудай үгөөр байдаг юм.

Арадай конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин, «Кабака екка» гэжэ партиин хоорондохи холбоо барисаан һүүлэй үедэ ехээр муудаа. Угандын бүрин нэгэдэжэ хүсэтэй болоходо, феодалнуудай үлэмжэ эрхэеэ, хуули засагаа алдаха байһые мэдээд, «Кабака екка» парти Бугандые тусгаарлан амяарлаашьегүй һаа, автономито засагтай болгохо гэһэн эрилтэ табина.

Угсаатад хоорондын хёмороон колониализмын хойшолон болоҗо Угандада үлэһэн гансахан зорилго бэшэ юм, энэнэй хажуугаар экономическа түсэбүүдые дүүргэлгэ баһал шухала хэрэг болонхой.

Мүнөө үедэ промышленность болон хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ түсэбүүдые мүнгөөр хангалта ороной газаашань гаргадаг хоёр ургамалай — кофиин ба хлопогой хэр наймаалагдаһанһаа гол түлэб дулдыдана. Гэхэ зуура дэлхэйн дэлгүүр дээрэ эдэ ургамалнуудай худалдагдасань жэл ерэхэ бүри муудана. Баруунай, гол түлэб Англиин, монополис капитал ороной экономикодо горитой һуури эзэлнэ. Кофе, хлопок худалдан абаха, дам саашань наймаалха хэрэгые гол түлэб Англиин «Кофи маркентинг борд», «Линд маркентинг борд» компанинууд эрхилнэ. Эдэ компанинууд Угандын газаашань гаргажа наймаалдаг ургамалнуудай үнэ сэнгэй 80 процентые эзэлнэ.

Угандын промышленность мүн лэ гадаадын компанинуудай мэдэлдэ байһаар габэшье, национальна олзо доходойнь оройдоо 7 процент Угандада ороно. Жэшээнь, ороной томо предприяти болохо Джинджын зэд шудхадаг завод Англиин «Келембе майнс лтд» гэдэг компанида мэдэлтэй.

Нютагайнь капитал һаял хүгжэжэ эхилээ. Хлопок, кофе, тамхи, сай анхан буйлуулдаг предприятинуудай 20 шахуу процентнь Угандын промышленнигуудай мэдэлдэ оронхой. «Угандые хүгжөөхэ корпораци» гүрэнэй бэеэ даанхай байдалтай болоһоной һүүлээр зэд, кобальт малталсаха эрхэ Англиин монополинуудһаа туйлаа. Мүн энэл компани Тородо баригдажа байһан суперфосфадай заводые мүнгэ зөөреэр хангана. Электростанци, түмэр харгынууд, хэлхеэ холбоон гүрэнэй мэдэлдэ оронхой. Уганда бэеэ даанхай байдалтай болоһоной һүүлээр гүрэнэй капитальна барилгануудта гаргашалагдадаг мүнгэнэй табанай гурбан хубииень һомолдог болоо. Национальна банк бии болгохо хэмжээн абтажа байна.

Орон дотор харийн монополинуудай олошорһон, нютагай улад зоной ажаһуудалай удаан саг соо мүртэй дээшэлдэггүй байһан дээрэһээнь, Африкын юрын хүнүүд ехээр дураа гутадаг болонхой. «Бугандын зон баяшуулда хашуулна, үдэр бүри дарлагдаха, мэхэлэгдэхэ, зануулхаһаа гадна, хэрзэгы шэрүүнээр доромжолуулна,— гэжэ орон соохи политическэ үнинэй ажал ябуулагша Игнатиус Мусазэ «Уганда аргус» газетэдэ бэшээ һэн.— Хүн зон ехэ налогуудые түлэнэ, тэдэнь тэдэнэй ажаһуудал һайжаруулгада зорюулагданагүй. Хүнүүд тон үгытэй ядуу, барга харанхы ажаһууна, үбшэн зоболондо нэрбэгдэнэ, үри зээлидэ даргадана».

Милтон Оботейн толгойлдог Угандын түбэй правительство экономическа, политическэ түбэг бэрхшээлнүүдэй ушарбашье, экономикоёо бэхижүүлхын, хүдөө ажахы болон национальна промышленностьяа хүгжөөхын тула ехээр оролдоно. Баруун оронуудай урьһаламжа болон «туһаламжа» Угандые экономическа гээгдэлһээнь гаргахагүй, ехэ ехэ монополинуудай дарлалтаһаа сүлөөрүүлхэгүй гэжэ мэдэдэг Угандын правительство ооһэдын хүсөөр хүдөө ажахын, промышленна продукци гаргалгаяа арьбадхаха асуудалда гол анхаралаа хандуулна. Ороноо хүгжөөлгын табан жэлэй түсэб үнгэрэгшэ жэлдэ баталагдаа һэн. Бухы дээрээ 90 миллион фунт стерлинг гаргашалагдахаар хараалагдана, тэрээнэй 72 миллион фунт стерлинг шахуунь гүрэнэй предприятинуудһаа һомологдохо болоно. Африкын таряашадай ажахынуудта элдүүрилэгдэдэг ургамалнуудые газаашань гаргажа наймаалха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха байха. Түсэбөөр хараалагдаһан промышленна программын ёһоор, бүд нэхэдэг, химиин промышленность байгуулагдаха, предприятинуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха, шэнэ харгынуудые бариха шухала болоно. Гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада ехэ мүнгэн гаргашалагдаха.

Уганда политическэ бэеэ даанхай байдалтай болобошье, экономическа талаараа империализмһаа үшөөл дулдыданги байһаар.

Капиталис гүрэнүүд (түбхын түрүүндэ Англи) адли бэшэ сэнтэйгээр наймаа хэжэ, капитальна барилгада мүнгэ зөөри һомололгоһоо ехэ процент абажа, Угандаһаа ехэ олзо доход оруулна. Орон соохи феодализмын үлэгдэлые усадхаһанай, харийн гүрэнүүдэй монополис капиталай эзэрхэлтые болюулһанай, национальна промышленность байгуулһанай ашаар лэ бэеэ даанхай байдалтай боломоор гэжэ түүхын баримтанууд заана. Хэрбээ Уганда капитализмын замаар хүгжэбэл, эдэ асуудалнуудаа амжалтатайгаар шиидхэжэ хэр шадаха ааб даа.

С. КУЛИК. (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номер...

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: «Овощой ургасые ...лэгшэдтэ хүргэхэ» гэһэн ... бэшэг. ТАСС-ай мэдээсэ... «Космос-45» гэһэн газ... тойрон ниидэхэ ээлжээтэ... ной табигдаһан тухай. «Һү... ляа дээшэлүүлэе! Һам... үнеэдтэ — нэмэлтэ тэ... фермэ бүхэндэ һолоомо... тээн буйлуулха цех байгуу... гэһэн юрэнхы гаршаг доро... зетын тусхай корреспон... Г. Лончаков, А. Коратае... шэдэй статья; Баргажанай... доөгэй парткомой соёл су... лай таһагые даагшын ор... В. Карагаевай «политор... заторнууд аяншалгада» ... корреспонденци.

ХОЁРДОХИ ХУУДАҺАНДА: «Марксистско-лени... теори ухамайлан шудалхы... лөө» (политическэ гэгээр... һуралсалай шэнэ жэлэй ... хын урда тээ) гэһэн гарш... «Правда» газетын редак... но статья; «Промышленни... лэдбэринүүдтэхи партийна ... ганизацинуудаар» гэһэн ... шаг доро хэдэн материал ... толилогдобо.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАНДА: «Тусгаарлан үгтэһэн ... рюли» гэһэн фельетон. «... ба овощ» гэһэн рубрика ... «Харилсаа холбоогүй» ... гаршагтай корреспонденц... лын саанаһаа абтаһан ... сэлнүүд.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: ТАСС-ай корреспонде... рэй элдэб һонин бэшэг, ... дэглэлнүүд толилогдоо.

Редактор Ц. О. ОЧИ...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной сентябриин 15.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—... отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологической ...—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабкоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и ...дов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00219. Зак. № 7...